

KARYS

Kaina 30 ct.

Nr. 13

malin

Svarbiausiųjų politinių įvykių apžvalga.

Londono nusiginklavimo konferencijos krizis.

Ši savaitė atnešė daug nusivylimų dėl jūrų nusiginklavimo konferencijos pasisekimo. Konferencijos dalyviai susidūrė su dideliais sunkumais, kurie vargu ar pavyks nugąlėti.

Dalykas toks, kad nusiginklavimo problema iš grynai techninio pobūdžio klausimo pasidarė politinė. Ši mintis buvo iškelta prancūzų delegacijos dėka, kuri daugiau, negu kitos Europos valstybės, yra susirūpinusi dėl savo saugumo.

Prancūzų valstybės vyrai mano, kad nusiginklavimas turi būti paremtas politiniu susitarimu, būtent, tokiu, kuris ne tik garantuotų esamas susitariančiųjų valstybių sienas, bet, kilus karo pavojui, susitariančioms valstybėms turėtų būti uždėta prievolė, bent moraliniu būdu, padėti užpultajai valstybei.

Jeigu — sako prancūzai — Anglija, Amerika ir Italija pasirašytų su mumis tokį paktą (sutartį), tai mes sutiktume sumažinti mūsų jūrų apginklavimą iki reikalaujamo minimumo.

Tačiau tiek Anglija ir Amerika, tiek Italija nenori girdėti apie tokio naujo pakto pasirašymą. Anglija nurodo į tai, kad 1925 m. pasirašytomis Locarno sutartimis (kuriomis Anglija garantavo dabartines prancūzų ir belgų sienas) saugumo klausimas yra užtektinai išspręstas. Nauja garantija, nors jinai būtų moralinio pobūdžio, pažadas padėti užpultai valstybei nebereikalingas, ypač turint galvoj, kad taikos saugumo klausimais turi rūpintis Tautų Sąjunga.

Jungtinės Amerikos valstybės, bendrai, griežtai atsisako bet kuriuo politiniu susitarimu susirišti su Europos kontinentu. Amerikai užtenka prisidėjus prie žinomo Kellogo pakto, kuriuo kiekvienas karas yra smerkiamas ir draudžiamas. Šisai paktas, tiesa, neduoda jokių garantijų taikos apsaugojimui ir pasilieka tikrai iškilminga deklaracija. Kad tai iš tikrųjų taip yra, parodė Sovietų Rusijos ir Kinijos karas, kuris kilo nepaisant to, kad abidvi valstybės buvo pasirašiusios Kellogo pakta.

Tačiau Amerika prie kitokio konkretyško pobūdžio pakto prisidėti nenori, nes bijo rišti savo likimą su Europos valstybėmis, kurių politinė padėtis, nepaisant visokių sutarčių, toli gražu dar nėra stabilizuota.

Italija, vadovaujant Mussolini, veda labai aktingą užsienių politiką ir turi visą eilę ginčytinų klausimų su Prancūzija, tiek Balkanuose, tiek Adrijos jūroj. Kaip žinoma, paskiausiu laiku ši įtempta atmosfera tarp Romos ir Paryžiaus, kovojančių už viešpatavimą Adriatikoje, šiek tiek nustojo savo aštrumo, bet vis dėlto dar toli yra iki susitarimo visais šių valstybių ginčytiniais klausimais.

Tokioms sąlygoms esant, Prancūzijos pasiūlymas nusiginklavimo konferencijoj sudaryti 4-jų valstybių garantijos sutartį, kuri būtų padėta jūros apsiginklavimo aprėžimo pamatan, nerado pritarimo iš konferencijos dalyvių pusės.

Tuo būdu vėl teks grįžti prie grynai techninių klausimų, turinčių nedidelės reikšmės, k. a.: dėl tonazho nustatymo ir kitų suvaržymų jūros apsiginklavimo srity, kurie bendrame rezultate mažai pakeis dabartinę apsiginklavimo padėtį. Štai kodėl nebe pagrindo Europos politiniuose sluoksniuose pradedama kalbėti apie Londono konferencijos krizę.

Vokiečių-lenkų likvidacinės sutarties pasirašymas.

Svarbus įvykis rytų Europos politikoj yra, be abejo, neseniai pasirašyta vokiečių-lenkų likvidacinė sutartis. Derybos dėl šios sutarties ėjo labai ilgai, nes tarp abiejų valstybių buvo nemaža ginčytinų klausimų, kuriems išspręsti buvo daug kliūčių.

Svarbiausia kliūtis buvo sureguliuojamas klausimų dėl vokiečių piliečių, likusiųjų Lenkijos okupuotoj (pagal Versalės sutartį) buv. Vokiečių teritorijoj. Lenkai, polonizuodami šį kraštą, stengiasi visokiais būdais išvyti iš ten vokiečių elementą, darydami vokiečiams ypatingų sunkumų, tiek ap-

sigyvenimo teisės, tiek jų nekilnojamojo turto likvidacijos atžvilgiu. Toksai smarkus vokiečių persekiojimas, žinoma, labai nepatiko Berlynui, kuris negalėjo nepasirūpinti dėl savo tautiečių likimo buv. vokiečių žemėse, esančiose dabar priešų rankose.

Varšuva iš kitos pusės, grynai vidaus politikos motyvais, nenorėjo atsisakyti nuo savo polonizacijos metodų savo „kresuose“. Tuo būdu derybos dėl prekybos sutarties sudarymo, nepaisant jos svarbumo abiems valstybėms, negalėjo sklandžiai eiti, kol nebus išspręsti jau minėti klausimai.

Reikėjo abiems pusėms ieškoti kompromiso, kuris po ilgų derybų ir buvo surastas, ir tuo būdu pagaliau buvo pasirašyta ši likvidacinė sutartis. Po šios sutarties pasirašymo jau yra paruošta dirva prekybos sutarčiai sudaryti.

Prie šios likvidacinės sutarties turinio aprašymo ir jos įvertinimo mums dar teks grįžti kitą sykį, čia reikia tik pabrėžti, kad lenkai per daug įvertino šios sutarties politinę reikšmę, nes jos pasirašymas dar jokių būdu nereiškia vokiečių-lenkų politinių ginčytinų klausimų išsprendimo. Vokietija, kaip buvo, taip ir liks Lenkijos priešininke, nes Berlynas neatsisakė ir, tur būt, niekuomet neatsisakys nuo savo lenkų užgrobtų žemių atvadavimo.

Amerikoj susiorganizavo lietuviai kariai.

(žiūr. „Kario“ 12 nr. 242 pusl.)

Lietuviai, atitarnavę Amerikos Jungtinių Valstybių kariuomenėje, sumanė susiorganizuoti į sąjungą ir š. m. vasario mėn. 16 d. įvyko pirmasis karių seimas, New Yorke. Susirinkę į seimą kariai susipažino savo tarpe ir tuojau pradėjo seimą. Posėdį atidarė sąjungos ir seimo iniciatorius savanoris Kostas Jurgėla, kuris 1919 m. tarnavo Lietuvos kariuomenėje savanoriu ir 1923 m. dalyvavo Klaipėdos vadavime. Išrinkus prezidiumą, buvo sveikinimai, kurių daug gauta iš visų J. V. kampų. Sveikino daugiausia kariai. Išklaušęs sveikinimų, seimas nutarė padėkoti ir pasveikinti Lietuvos Kariuomenės Savanorių Sąjungą.

Toliau tas pats K. Jurgėla referavo organizacijos reikalą. Bendras organizacijos tikslas: dirbti grynai kultūrišką darbą, ugdyti tautišką dvasią ir vienybę, rengti paskaitas, vakarus, šaudymo rungtynes, protesto mitingus dėl Vilniaus ir t.t. Nutarta taip pat globoti atskiras Lietuvos kariuomenės dalis. Po diskusijų buvo nutarta, kas gali būti Karių organizacijos nariais. Jais gali būti tik lietuviai Amerikos Jungt. Valstybių kariuomenės ir laivyno veteranai (didžiojo karo dalyviai), Lietuvos kariuomenės savanoriai, Maž. Lietuvos vadavimo dalyviai ir k. Buvo pasiūlyta daug vardų, kuriais organizacija turėtų pasivadinti: Lithuanian Legion, Iron Wolf Legion (Geležinio Vilko legionas), Taurus Legion, Vytauto Legionas ir k. Galutinai vardas dar neišrinktas, bet laikinai organizacija pasivadino „Lietuvos Legijonas — Lithuanian Legion“.

Į laikiną vyr. štabą išrinkta: vyr. vadu — kap. Jonas A. Bučnis iš Baltimore, padėjėju: vyr. leit. Leonas Ščensnolevičius, adjutantu — Kostas Jurgėla ir k.

Buvo išrinkta komisija įstatams pagaminti ir po to buvo Vytauto Didžiojo, kaipo kario, minėjimas, kuriame dalyvavo ir tie lietuviai kariai, kurie dabar tarnauja Amerikos J. V. kariuomenėje. Buvo rodomos filmos iš Lietuvos kariuomenės gyvenimo.

Šis karių susiorganizavimas yra svarbus ir mūsų kariuomenei, nes Amerikos lietuviai kariai galės, užmezgę ryšius su Lietuvos kariuomene, daug jai padėti. Be to, sveikintinas ir džiuginas yra pats reiškinys, kad lietuviai kariai, turėdami daug lietuviškų organizacijų Amerikoje, nepamiršo ir savo karių organizacijos.

Gero pasisekimo lietuviams kariams Amerikoje.

Jūros Šalt.

Kaina visiems: metams 8 lt., 6 mėn. 4 lt., 3 mėn. 2 lt. ir 1 mėn. 1 lt. Užsieny, be Vokietijos, Latvijos ir Estijos, dvigubai. Skelbimų kaina pagal susitarimą. Adresas: Kaunas, Nepriklausomybės aikštė „Karys“. Telef.: per Vyr. Štabą 56 nr.

Leidžia Vyr. Štabo Sp. ir Švt. Skyrius.

Redaktorius mjr. Balčiūnas.

Akc. „Spindulio“ B-vės spaustuvė, Kaune.

KARYS

LIETUVOS KARIUOMENĖS SAVAITINIS LAIKRAŠTIS

XII metai

Kaunas, 1930 – VYTAUTO DIDŽIOJO – m. kovo m. 27 d.

Nr. 13 (565)

Keiksmi.

Vienas iš bauriausių įpročių mūsų kariuomenėje tai keiksmi. Daug kas iš mūsų keikia, bet, neperdėsiu pasakęs, kad daugiausia tenka išgirsti keikiant kareivius ir puskarininkius. Neapsileidžia pastariesiems ir liktiniai; šie net pralenkia kartais savo „gražbylystę“ visus kitus. Mat, ilgiau kariuomenėje tarnauja, daugiau turi prisirinkę tų žodelių, tad ir beria juos, neatsižvelgdami į jų kenksmingumą, baurumą ir šlykštumą.

Dažniausiai prasideda keiksmi dėl menkniekių, dėl mažmožių. Kalba sustojęs būrelis tarp savęs gražiuoju, juokus krečia, tik žiūrėk, paleis staiga kas

nors šlykščių žodžių gausų žodyną, ir viskas baigiasi: rodos, perkūnas trenkė giedrią dieną, nes jokio reikalo ar pamato keiksmui negali žmogus ištebėti. Ir toji tarpusavė kalba, linksmas kareivių nusiteikimas, dėl vieno nepraustaburnio dingsta.

Baurūs keiksmo žodžiai ne tik lyg peiliu skrodžia širdį nepratusiam jų klausyti, bet ir paties besikeikiančio duslus, kažkaip džiuržgiantis balsas kurtina ausį, o apsiputojusi burna ir perversstos akys, šlykščiu jį padaro. Keikdamasis žmogus visų gražių privalumų nustoja. Dar niekad neteko matyti žmogaus, kuris keikdamasis būtų malonus.

Miško plukdymas Nemunu.

Keikdamas ir kolidamasis ne tik kad neišmokysi kareivio paklusnumo, neišaiškinsi jam neaiškumą, arba nepataisysi blogumo, jei tavo draugas ką nors negero padarė netyčia, arba ir iš blogos valios, bet keikdamas papiktinsi jį dar daugiau. Kur užtektų vieno malonaus žodelio, ten ir šimtas keiksmo žodžių nepadės. Nors kartais kai kam gali atrodyti, kad tie biaurūs žodžiai pagelbėjo, tačiau, įsižiūrėjus giliau, pastebėsime, kad keiksmas, kaip viesulas ar ledų kruša, tik sujaukia žmogaus sielą, nieko geresnio neduodamas. Kas keikia, tas menkos vertės žmogus, nes, nesiskaitydamas su kitų žmonių siela, lyg purvu jį apdrabsto, kad vėliau, prisiminus keiksmą, net šurpas pakrato.

Įpratus keikti, kartais ir nenoromis, visai netikėtai, išsprunka šlykštūs žodžiai ne vietoje, dėl to tenka raudonuoti, tik gaila, kad jau per vėlu. Pasakytas žodis paliečia kitų ausį ir sudaro apie keikėją neišauklėto, storžievio žmogaus nuomonę. Rodos, viską atiduotum, brangiausio daikto sutiktum netekti, kad tik galėtum pakeisti gerojį pusėn kitų nuomonę apie save, tačiau išsprukęs žodis nebesugauzamas.

Dažnai pasitaiko ir tokių asmenų, kurie keikime jaučia malonumą; kuo daugiau turi baurių keiksmui žodžių, tuo jam smagiau. Tokie du asmens suėję lenktyniuoja, rungtiasi besikeikdami ir kuris didesnis nepraustaburnis, tas jaučiasi lyg kažkoks didvyris, nes pasisekė savo priešą, keiksmų banga užliejus, nutildyti. Toks karys sugedęs, moralė jo žema ir savo tokiu įpročiu piktina kitus, išmokina įvairiausių keiksmų aplinkinius, tampa blogiausiu pavyzdžiu draugams. Kam tenka artimai gyventi su tokiu asmeniu, tas nejučiomis taip pat įpranta keiktis, ir šis blogas įprotis, kaip užkrečiamoji liga, plečiasi.

Jei padarytume keiksmų rinkinį tik ką atvykusių naujokų ir tų pačių atsargon išvykstant, tai pamatytume, kad atsarginių keikimai savo skaičiumi, baurumu ir šlykštumu praneša naujokiškus. Atvykęs naujokas yra drovus, niekuomet neišdrįs keikti, nes laiko, kad tai negražu, nepadoru. Jei karių tarpe nebūt vartojami keikimai, jei būtų griežčiausiai draudžiami, tai naujokas, grįždamas namo, ne tik kad jų neparsivežtų, bet ir savuosius pamirštų. Dabar priešingai. Naujokas pamato, kad jį keiksmus pro pirštus žiūrima, kad drebia įvairius žodelius jam jo mokytojas, tad nenuostabu, kad naujokas, savuosius pridėjęs, dar daugiau išmoksta.

Vaiduokitės dabar, ponai, kuriems tenka naujokai mokyti, kaip nemalonu, sunku, kaip skaudu vargšui naujokui, kuris augęs tokioj šeimoj, kur neteko jam išgirsti šlykščių keiksmo žodžių, arba pats keiksmas buvo nekalto turinio, — „pailbelis, noglas, kad tu staugdamas“, o čia krinta ant jo galvos rusų palikimo motinos keikimai su įvairiais priedais — „triauškčiai“, „triochetažnyje“, kaip rusai sako, pridėdant dar ir kai kuriuos organus. Kokios mintys jau ir be to prislėgtam naujokui; koks jo gali būti noras dirbti, mokytis?.. Kad tai yra tiesa, manau, nieks neprieštaraus, o kad keikimai nemažėja, visiškai nedingsta kariuomenėje, tai senų kareivių ir kardo kaltė.

Aptarę bendrai keiksmų baurumą ir kenksmingumą, panagrinękime atskirai tuos atsitikimus, kada

kareivis keikia, kokius keiksmus vartoja, kas jį verčia taip daryti. Ar yra kokias nors iš to nauda, koks pasitenkinimas? Ko nustoja kitų akyse mėgstą keikti? Šiuos ir kitus klausimus, nors trumpai, bet kad būtų didesnis aiškumas, reikia aptarti.

Dažniausiai karys, žinoma, čia ir paprastas pilietis išimties nedaro, paplūsta keiksmiais supykęs, užgautas, kada atsitinka proga nekenčiamam asmeniui tulžį išlieti. Kartais, kaip jau minėjau, ir dėl menkniekio paleidžia apyvarton nederamus žodžius. Jei keikiasi koks valkata ar gatvės vaikas, ką gi, nėra, kas juos prižiūri, kas auklėja, bet kad prisižioja keiksmams karys ir dar puskarininkis, tai jau nedovanotina. Toks asmuo pirmiausia parodo, kad jis bevalis, nesusivaldęs lengvaprotis; kas įsisuko galvon, tą ir liežuvis vapalioja. Toks netinka viršininku būti, nes savo tuo įpročiu užkrečia ir kitus; jo asmens pavyzdys daugelį patraukia prie blogo.

Tūlas pagalvoja: jei skyrininkas ar būrininkas keikiasi, tad kodėl gi man negalima. Juk kareiviai seka savo viršininkus, stebi juos, ir kada pajaučia viršininko asmenyje maža valios, tada baigta! Tokio viršininko autoritetas dingsta ir dažnai paskui pačiam tenka išgirsti tuos pačius keiksmus, taikomus jo asmeniui. Keiksmiais nieko gera nepasiekama. Manote, kad kareivis, išgirdęs keiksmus, tampa drausmingesnis, pasidaro akylesnis, atidžiau ir greičiau darbo imas? Ne! Tik neapsikešdamas tais keiksmiais, baurėdamasis jais, kaip piktšaisiais, sie-loje nesutikdamas, padaro išvaizdą, tartum jis geriau dirba ar klausos. Keiksmiais negalima prie gero palenkti žmogų, galima iššaukti jame tik dirbtinumą.

Karių gyvenime pyktį dažniausiai sukelia abejingumas darbe, nesąžiningumas, ar naujoko nesugebėjimas greit ir tiksliai išmokti tai, ko iš jo reikalaujama. Šiuos dalykus atitaisyti, padaryti kareivius kitokiais, galima tik tėviškais pamokymais, paimtais iš gyvenimo, ir sekti savo pavyzdžiu. Čia ir turi pasireikšti viršininko ar vyresniojo mokėjimas ir gabumas taip paveikti, kad mokinys ar valdinys, ne panieką sau, ne šauksmą ir keiksmus girdėdamas imtųsi ką nors veikti, bet jausdamas būtinumą ir reikalingumą griebtųsi darbo; kad pareiga visuomet jį lydėtų, isakydama būti darbščiam ir sąžiningam. Keiksmiais ne priversiu apsileidėlio būti kitokiu; reikia prie jo kitaip prieti ir rasti būdą, kuriuo galėtum apsileidėlio sielą paliesti taip, kad jis pats savo vidaus balso išakomas, pasidarytų kitoks.

Jeigu jau supykai taip, kad verda tavyje kraujas, pirštai lenkiasi į kumštis, nori išsprukti keiksmiais — kešk! Kantriai kešk! Tylėk, jei negali be keiksmų kalbėti. Argi tada, be baurių žodžių, negalima ko nors kito pasakyti? Atsiminkim, kokio išpūdžio ne vienam mūsų padarė motina ar tėvas, kada jie supykę dėl mūsų nusikaltimų nesikeikdavo, bet griežtu ir virpančiu balsu pasakydavo: „Sūnau! Ar tinka, ar gražu taip daryti? Ar tam esi mano sūnus, kad savo darbais tik skaudintum mane? Kaip gi tu negerbi savo tėvo, kaip tau jo negaila? Žiūrėk, kaimynų vaikas koks geras...“ ir t.t. Geriau, rodos, būtų, kad diržu įtvotų, negu tokią tėvo kalbą klausyti. Ištisas dienas po to vaikštai, dūlinėji, nerasdamas sau vietos, nedrįsti dirbtelti į tėvą. O kada jis nusišypso, paglosto galvą, džiaugsmo ašaros iš akių

trykšta. Kariuomenėj kitaip galima pasielgti; neglostant galvų galima taip paveikti, kad kareiviai, nors ir jausdami pyktį kalbant, bet išgirstų pamokymą, suprasdami, kad pyktis ne asmeninis, bet dėl jų kaltės kilęs.

Paliesdamas keiksmus, visai nemanau juos čia išdėstyti. Man tik rūpi iškelti tų keiksmų šlykštumas ir biaurumas. Kad dar būtų vartojami mūsų keiksmas, kurie nei savo turiniu, nei prasme nėra tokie vulgariški, tokie biaurūs, kaip rusų palikimo. Bet, deja, pas mus madoje ir giliai šaknis įleido svetimi keiksmas; dažnai mums nesuprantami, tačiau jų visur išgirsi.

Jei suprastum, eilini, puskarininke, ką reiškia toks rusiškas keiksmas, jei pagalvotum prieš keikdamas, abejoju, ar išdrįstum jį pasakyti. Nemanau, kad būtum jau toks sugedęs žmogus, kad net savo motinos negerbtum, kuri tiek vargo, kentė, tiek rūpesnio padėjo. Mūsų motinos, kitų, ir viso pasaulio motinos turi būti gerbtinos; jų vardas negali būti teršiamas keiksmas, bet pagarboje laikomas, brangintinas. Tik pagalvok, ką reiškia motina; kokia didi ir kilni motinos pareiga šeimoje, visuomenėje, tautoje? O tu, būdamas pats menkos vertės žmogelis, išdrįsti motiną tokiu keiksmu užgauti, ižeisti ją taip, kad jau biauriau vargu ar begalima. Pagaliau ar turi teisės? Ar išdrįstum dar skųstis, jei kas nors, mylėdamas savo motiną ir gerbdamas ją, išgirdęs tokį keiksmą, žandine tave parblokštų? Menkas būtum sūnus, nevertas savo motinos, jei neišdrįstum jos nuo tokio niekšo apginti, sudrausti ją.

Šis keiksmas ir daugelis kitų mums lietuviams svetimi. Pažiūrėkime į kaimą, kuris nematė ruso, nesuprato vokiečio, negirdėjo mūsų kareivio, ar rasime ten tokių biaurių keiksmų? Lietuvio dvasiai ir prigimčiai panašūs keiksmas tolimi, nesuprantami. Lietuvių „rupūžė, žaltys, gyvatė, paibelis, kad tu vandeniais, kad tu surūgtum“, palyginant su rusų keiksmų prasme — nėra tokie biaurūs žodžiai. „Choleros“ ir kiti smarkūs žodeliai taip pat ne mūsų, bet lenkų išmislas ir padaras. Rusų keiksmas — laukinių totorių palikimas, lenkų keiksmas taip pat tik jiems atitinką burnojimai, bet ne mums lietuviams. Pasekti kaimynus ir iš jų mokytis reikia tik gerų dalykų, pasisavinti tik tai, kas mums tinka. Nemokėdami biauriai keiktis, atsilikėliais netapsime. Daug geriau, jei savo žmoniškumu kitus pralenksime.

Ypačiai biauru išgirsti keiksmus kareivių mokymo aikštėje. Čia jie dar garsiau aidi, dar toliau pasklysta, kartais pasiekdami ir praeivių ausį. Ar kariai būtų šio ipročio sėjėjai ir platintojai? Ar malonu, kad kas nors išgirdęs keiksmus, padarytų išvadą, kad kariai be keiksmų negali apseiti, kad keiksmas jiems būtini?.. Palieku jums patiems spręsti.

Tas pats ir tarpusaviam gyvenime. Keiksmas kaimyno rikiuotėj nesudrausi, iššauksi jame tik tokį pat atgarsį; nepamokysi jo, jei jis kuo nors nusikalto. Čia gražūs žodžiai, kad ir pakeltu tonu, griežtai pasakyti daugiau padės, negu kapos rupūžių, velniu arba rusiškų keiksmų dešimtys.

Laikas pagaliau susiprasti, pažinus keiksmų šlykštumą ir biaurumą. Rauti, nepaliekant šaknų, ši iprotį iš kariuomenės. Rusų keiksmams neturi būti vietos karių tarpe. Kada kiekvienas karys su-

Nemunu prieš vandenį.

sivaldys, kada puskarininkis persekios šį mums svetimą ir šlykštų atėjūną, kada kiekviename žingsnyje keiksmas sutiks pasmerkimą, reikia manyti, tuoj jis išnyks iš mūsų tarpo. Kariuomenėj lengva su keiksmas kovoti, tepasipriešina tik viršininkai, ir keiksmų mėgėjai privalės užčiaupti burnas. Kada kareivis supras jo biaurumą, liausis keikęs, tada ir namo grįžęs, kitus draus, neleis ir namiškiams taip kalbėti. Iš kariuomenės sugriš sūnūs ne tik fizine jėga sutvirtėjęs, bet sumanumu pažengęs ir nupratęs keiktis. Ar čia nebus kariuomenei didelis nuopelnas?

Tad daugiau žmoniškumo, daugiau savęs vertinimo, o keiksmas dingis iš mūsų tarpo. Ar mums kariams pritrūks valios ir atkaklumo? Ne! Tad ryžkimės, vyrai!

Nenaikinkime „Kario“ numerių.

Kiekviena savaitė po visą Lietuvą pasklinda daugybė tūkstančių „Kario“ numerių. Juos skaito įvairių profesijų žmonės: kariai (tarnaujantieji ir atsarginiai), civiliai ir kt. Ir visi jie gal džiaugiasi gražiomis „Kario“ mintimis, skambiais ir turiningais eilėraščiais, naudingais, tėvynės meilę žadinančiais straipsniais, apysakomis, atsiminimais ir be galo juokingomis „Kuprinės pabiromis“. Bet perskaito ir gana. Rodos, kad čia būtų surašytos tik pačios paprasčiausios dienos žinios ar kas tokio panašaus. Į „Kario“ turinį visai kaip ir nekreipiama jokio dėmesio. Jo visai nenagrinėja, nesvarsto. O tas ir negerai. Bet maža to. Perskaitytas „Karys“ yra kaip ir pamirštamas ir suvartojamas įvairiems „buterbrodams“ suvynioti. Tuo būdu yra sunaikinamas didelis skaičius „Kario“ numerių visai be reikalo.

„Kario“ skaitytojai, nenaikinkite „Kario“ numerių, nesurašinėkite jų, nesutepkite, nesuplėšykite. Nedarykite sau gyvo nuostolio. Geriau duokite surišti į knygą, ir patys džiaukitės. Nes kam nebus gera ir gražu pažvelgti į praeitų metų „Kario“ numerius ir jais pasigrožėti, vėl perskaityti.

Mikas Valaitis.

Kautynėse: kulkosvaidis, šautuvas, granata ir durtuvas verti tiek, kiek tu pats.

Kariuomenė—Tėvynės sargyba.

Vytauto kariškos tradicijos daigai.

Atsitiko tas pereitą rudenį... Buvo giedrus spalio mėnesio pavakaris. Prisiminęs jau nuo kelių mėnesių įsiteisėjusios mūsų spaudos atgavimo 25-metį, palengvėl varčiau gražiai iliustruoto 1904 metų gruodžio mėnesio „Lietuvių Laikraščio“ pirmą numerį.

Tai buvo pats pirmasis caro leidimu XX amžiuje pasirodęs lietuviškas laikraštis. Ypatingai reikšmingi mums jo išanginiai žodžiai: „Spauda mums leidus pradeda naują erą, stodami į kultūros darbą ant lygių su kitomis tautomis teisių. Kitos tautos jau seniai turi savo laikraščius, išsiplėtojusią literatūrą, aukštą pramonę, mes gi nuo jų atlikome. Dabar, kuomet ir mes liuosai, be baimės galėsime skaityti savo laikraščius ir knygas, reikia mums privytą laiką, kurį mes pametėme“...

Tokios pat dvasios kupinas ano numerio lietuviškas feljetonas, keletas poezijos gabalėlių, įvykio spalio 30 d. Vilniuje vakarėlio aprašymas, Nemuno vaizdeliai ir t.t. Vienu žodžiu, spindi jame vos tuomet beprasidedanti busti rusų caro Lietuva...

Nudžiugau ir nenoroms palyginau to numerio įspūdžius su neseniai taip pat skaitytos, žinomo Prospero Merime¹⁾, informacinės apie Lietuvą apysakos įspūdžiais. Toje apysakoje kažkoks Karaliaučiaus profesorius, betyrinėjęs 1866 metais mūsų Žemaitiją, šit kaip gailisi vienam lenkų dvarininkui, jo nuomone, bebaigiančios gyventi Žemaitijos... „Gaila, sako profesorius, kad tokia graži kalba miršta, jokių pėdsakų nepalikdama. Neužmiršk, Ekscelencija, kad nuo 30-jų metų, girdi, prūsų kalba jau nebeegzistuo-

¹⁾ Prosperis Merime — prancūzų rašytojas, informacinės, atseit, žinlas tiekiant.

ja... Paskutinis jos žinovas šiomis dienomis mirė... Vadinasi, žūt-būt reikia duoti žemaičiams spaudą!“...

„Bet profesoriau, šypsos dvarininkas, jei tamsta čia įvestum spausdintą žodį, tai tikinu tamsta, kad nerastum nė vieno žemaičio, kuris jį mokėtų paskaityti.“...

Tuomet, veik supykęs, profesorius jam atkerta: „Ekscelencija, kada Samogitija (Žemaitija) gaus spausdintą tekstą, tai jinai panorės ir išmoks jį skaityti, tik duokit jai knygą!“...

Į tokią repliką²⁾ dvarininkas neaiškiai patraukia pečiais ir išleidžia iš burnos vingiuotą papiroso dūmų kamuolėlį...

Tasai trumpas prancūzo sugautas pasikalbėjimas buvo surašytas XIX amžiui besibaigiant, o sveitimo mums vokiečio profesoriaus pranašystė teišpildė jau 1904 metų gruodžio mėnesyje:—ir ne lenko dvarininko, milžiniškų Žemaitijos plotų valdovo pypkės dūmams besirutuliuojant, bet nutarimu neatsakingo caro ministerių kabineto, kurio tuomet dar neuždengė nuo mūsų krašto bekilą tolimuose rytuose artilerijos pabūklų dūmai, o vakaruose — laisvės gaisrų pašvaistė.

Tuomet norėjos man, kad anas gerasai vokiečių profesorius ir malonus prancūzas dar 30 metų pagyventų, mūsų raštų pasiskaitytų ir pamatytų, kaip žemaičių raitasai būrys ginklais gerbia vykstančius mūsų viešnagėn jų tautų atstovus...

Bet ko, maniau sau, palinkėti anam lenkų dvarininkui? Ir šit, tarytum likimo įspėjimas, už mano kambario langų praskambėjo bežygiuojančių kareivių daina:

„Kur lygūs laukai,
Snaudžia tamsūs miškai,
Lietuviai barzdočiai dūmoja...“

²⁾ replika — atsikirtimas.

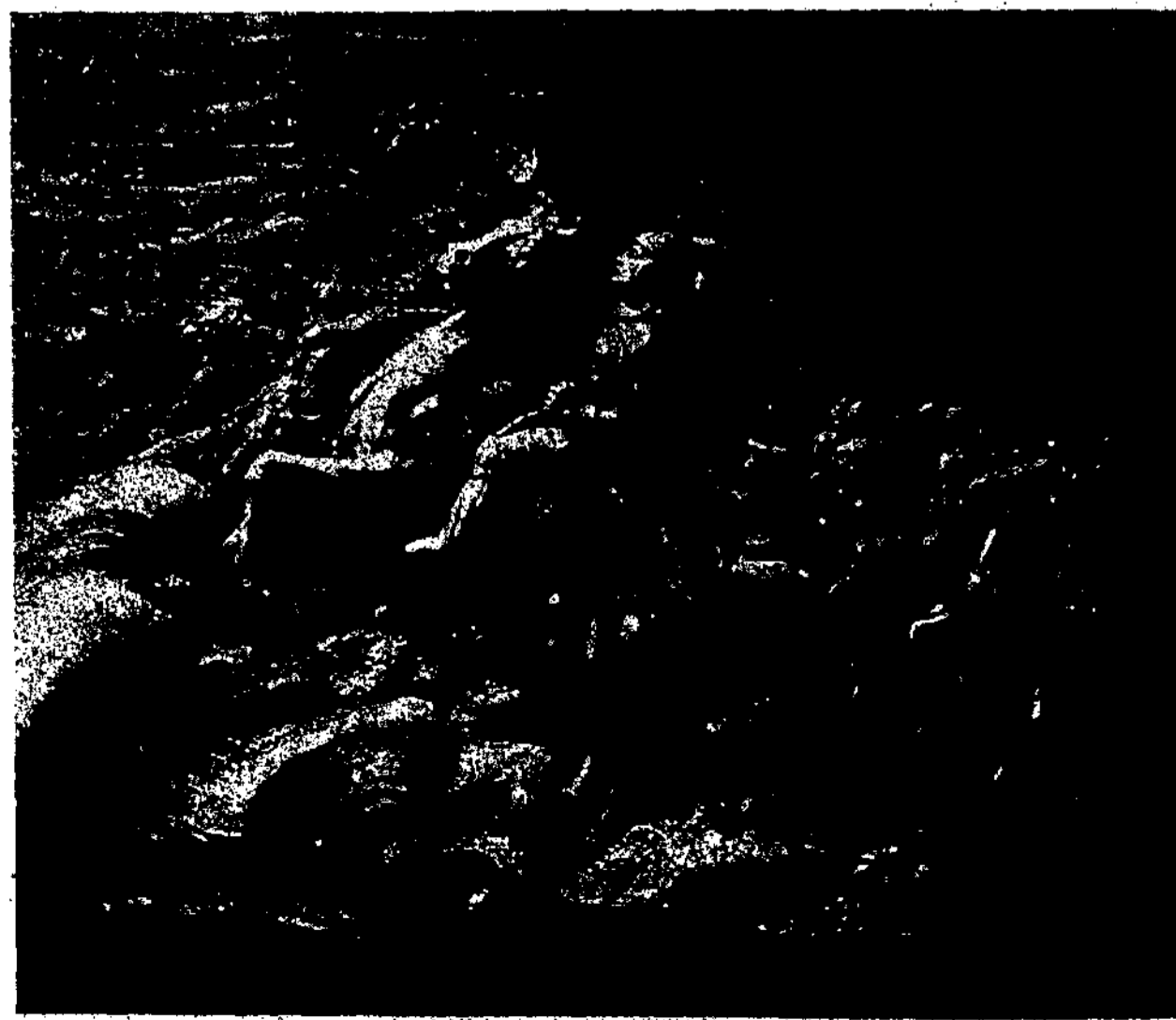
Karas ir jo priežastys.

(Žiūr. „Kario“ 12 nr.).

Kai kam gal keistai atrodo, kad lietuviai seniau veržėsi į sausumą, į rytus, užkariaudami rusų kuniškaištijas. Kad šį klausimą tinkamai suprastumėm, turim prisiminti, kad tuo laiku prekybos centrai buvo pietuose apie Viduržemio jūrą. Venecija ir Genua buvo tuo laiku turtingos ir galingos pirklių respublikos. Visas tuo laiku kultūringas pasaulis žiūrėjo į Italiją, į Romą, ir ten buvo gyvenimo centras. Todėl ir lietuviai, verždamiesi į pietus, užkariaudami žemes paliai Dnieprą ir pasiekdami Juodąją jūrą, nė kiek neklydo. Iš Juodųjų jūrų lengvai galėjo patekti į Viduržemio jūras ir į svarbiausius prekybos, kultūros ir civilizacijos centrus. Tuo laiku Baltijos jūra neturėjo tokios didelės reikšmės, kokią ji įgijo vėliau ir kokią ji turi dabar.

Jau Viduramžio laikais gyvenimo centrai iš pietų persikėlė į šiaurę ir vakarus, ypač kai, suradus Indiją, turkai užkirto kelią į rytus. Šiaurėj susikūrė garsi Hanza ir kiti prekybos, kultūros, ekonomijos ir religijos centrai. Dnieprą nustojo lietuviams reikšmės, ir Lietuvos prekyba persikėlė į vakarus.

Didelės reikšmės įgyja dabar Baltijos jūros. Į Baltijos jūrą pradeda veržtis rusai, norėdami įsigyti platų

Vytautas Didysis, įjojęs su savo kariuomene į Juodąją jūrą, pasiskelbia Juodųjų jūrų karalium.

Bareljefas J. Zikaro.

Mūsų pašto ženklai, išleisti sąryšy su Vytauto Didžiojo jubiliejum

Klaidu tarp miškų,
Vien tik ugnys gaisrų
Per Lietuvą kelią parodo“...

Taip, pamaniau sau... Norėčiau, kad tasai ponas, gyvas bebūdamas, išgirstų šitą dainą, pamatytų tuos žmones ir atsimintų, kad... tautos siela n e m a r i!

Ir iš tiesų jinai nėra mari.

Kadaise, didžiausiais mūsų priespaudos laikais, žinomas humanistas³⁾ Herderis išsitarė: „Tauta yra prigimtoji žmonijos dalis“. O istorija mus moko, kad priespaudos keliu tautos nebeišnaikinsi: juk tą ryškiai pergyveno kad ir XVIII—XX amžiaus Europa. Lygiagrečiai su griūvančiomis Ottomanų, Napoleono, Habsburgų, Hohencollernų ir Romanovų imperijomis⁴⁾, dygte pradėjo dygti — XIX amžiuje:

3) Humanistai — žmoniškumo šalininkai.

4) Reiškia turkų, prancūzų, austrų, vokiečių ir rusų imperijomis.

Belgija, Olandija, Serbija, Graikija, Bulgarija, Italija, Norvegija, o XX amžiuje — turime Lietuvą, Latviją, Estiją, Suomiją, Čekiją ir t.t.

Bet kas kelia anas tautas? — Ne kas kitas, tik jų milžiniška užslėpta jėga, dedanti stačiai prigimtas pastangas savu ruožtu prisidėti prie visapusiško žmonijos progreso⁵⁾. Taia tatau jėgą aš ir vadinu tautos siela! Jos niekaip neišmatuosi, bet jinai vra. Ir jei panaikintum tautos suverenumą⁶⁾ požvnius, toji siela užsikabins už savivaldybės likučių: panaikinsi savivaldybės organus — jinai įsikibs į smaugiama mokykla: išvysi iš mokyklos — ji paliks savitarpuose žmonių santykiuose: suvaržvsi ją žmonių kalboje — užsiliks dainoje: uždrausi dainuoti — slėpsis ji pasakoje: bandvsi naikinti pasaką — ras jinai prieglaudą motinų raudose, žmonių mintyse, prietaruose... Ir kai ateis laikas, toji jėga iškils, praplis, nes jinai kantri, protinga ir tokia gūvi, kad negali išnykti.

Mums kariams toji jėga daugumoje atveju reiškiasi vadinamos tradicijos formose, kitaip tariant, įvairių, kartais iš senų senovės paveldėtų, mūsų protėvių ipročių reiškiniuose.

Tie reiškiniai dažnai pastebimi ne tik išviršiniuose žmonių veiksmuose, bet ir išvidiniame jų pasaulyje.

Imkit, pavyzdžiui, garsų — ypač pastebimą žemaičiuose, o iš dalies ir dzūkuose — n e p a s i t i k ė j i m ą s v e t i m u ž m o g u m. Atvažiuoja, sakysim, kaiman koks nors svetimas apylinkei žmogus, susirenka jo paklaudyti krūva vyrų... Kartais ilgai jis šneka, įrodinėja, o vyrai, ramiai pypke be-traukdami, retus plaukus pakaušyje bekrapštydami, klausos... Tačiau jų galvose kyla savo mintys, o akyse aiškiai skaitai: „Šnekėk, šnekėk, brolyti, o mes s a v o m i š l i n a m!“

5) Progresas — pažanga, tobulėjimas.

6) Suverenitas — neatsakas prieš nieką valdovas.

išėjimą į jas. Jie stengiasi tą kelią įgyti per Livoniją, kurios ordenas, matydamas neišsilaikysiąs prieš rusus, pasidavė Lietuvai. Lietuva nenorėjo prileisti rusų prie jūros, nes rusai, pasiekę jūrą, pradėtų plukdyti savo miškus, todėl Lietuvos miškai nustotų reikšmės. Livonijoje prasidėjo karai Lietuvos su Rusija dėl priėjimo prie Baltijos jūros.

Švedai nepasitenkino vien išėjimu į jūras. Jie norėjo vieni jas valdyti, kad reguliuotų juose susisiekimą ir paimtų į savo rankas prekybą. Iš to kilo garsūs švedų ir rusų karai. Lietuviai noroms nenoroms atsidūrė didelių kovų arėnoje. Lietuvai teko kariauti ir su rusais ir su švedais.

Petras Didysis visai planingai pradėjo veržtis į Baltijos jūras. Ilgainiui rusai savo tikslą pasiekė. Išstūmė švedus į kitą Baltijos jūros pusę, užkariavo Lietuvą, Lenkiją ir kitus Pabaltijo kraštus.

Čia mes aiškiai matome, kad karai yra realė politikos priemonė. Visos valstybės kariauja už savo ekonominius interesus. Taigi šie karai yra ne kas kita, kaip kova už materialų būvį. Bet anksčiau minėjome, kad žmogus, be ekonominių interesų, turi dar dvasinių, kurie nėra kiek nemažiau svarbūs ir kurie labai dažnai esti kovų priežastimis.

Sakėme, kad žmogus, kaip tobuliausias pasaulyje

padaras, didesnių reikalavimų stato savo gyvybei palaikyti.

Pirmučiausia savo reikalus žmogus gina šeimoje. Jau šeimoje kartais galima jausti tarp atskirų jos narių lyg užuomazgą tarpusavios kovos, kuri reiškiasi barnių ir nesutikimų pavidale. Jei panagrinėsime tų nesutikimų priežastis, tai pamatysime, kad be materialių yra ir psichologinių, būtent, nepaklusnumas, negerbimas, pavydas, neapykanta ir kitos. Bet čia papročiai ir teisė taip nusistovėjo, jog ir aštresni susirėmimai ir nesusipratimai likviduojasi šeimos viduje ir viešumon neišeina. Nors, tiesa, nemažai esti ir tokių atsitikimų, kad vienos šeimos nariai esti priversti ieškoti tiesos teismuose.

Atskiri asmenys arba atskiros šeimos, turinčios tuos pačius ekonominius interesus, sudaro klases, kaip pavyzdžiui, darbininkų, ūkininkų, amatninkų, pirklių ir kitas. Tarp klasių eina taip pat kova, kad sudarytų sau palankesnių sąlygų gyventi. Tokia kova eina už ekonominius interesus, bet lygiagrečiai panaši kova eina ir už dvasinius interesus. Ne visi žmonės tos ar kitos tautos yra vieno įsitikinimo, vienodų pažiūrų. Vienos pasaulėžiūros žmonės jungiasi į organizacijas ar į partijas, kad vestų planingą kovą prieš kitos pasaulėžiūros žmones. Yra įgimtas žmogui pa-

Ir jei, kartais, tos kalbos mūsų vyrams patiks, jų smegenyse gerai persikoš, tuomet koks nors Baltus, besirengdamas sekmadienio rytą bažnyčion, bambtels savo pačiai: „O žinai, motin, anava tasai ponas gerai sakė...“ Štai ir viskas!

Pagaliau, jei toksai dzūkas ar žemaitis anuo žmogumi arba, sakysim, kunigu patikės, prie jo prisiriš, tai karštomis replėmis nuo pasitikėjimo objekto⁷⁾ jo nebenutruoksi.

Mano samprotavimu, panašūs būdo reiškiniai yra paveldėti mūsų žmonių iš savųjų senolių. Jie užsiliko dar nuo tų laikų, kai reikėjo aniems su kryževiais kovoti, lenkais nepasitikėti, pagaliau didžią klastos ir vargo našta pakelti. Todėl daug daug reikia metų, kad tasai nepasitikėjimas ir priešingas jam — aitrus prisirišimas iš mūsų žmonių tarpo išnyktų.

O šit jums ir antras tradicijos pavyzdys. Aš gerai atsimenu dar tuos caro laikus Dzūkijoje, kai atlaidų metu jaunimas, baltais rankšluoščiais per petį persimetęs, raitas mėgdavo lydėti bevizituojanti⁸⁾ bažnyčias vyskupą, arba tų pat atlaidų metu kaimo jaunikliai, bent kiek degtinės išitraukę, skaldydavo galvas dvarų vyriokams... Paskui, žiūrėk, susiburs krūvon ir „paturbacys“ net rusų stražnikus⁹⁾...

Galų gale, kas nebeprimena tų pat dzūkų partizanų ar savanorių, su surudijusia „strielba“ ir savu žirgu 19-tais metais „karan“ bejojančių?!

Juk tasai juodbėrėlio pamėgimas, anos atlaidinės muštinės — tai amžiais neramos, nuolat bruzdančios ir vargstančios Dzūkijos istorija. O anoji kaimo su dvaru „vaina“ — tai neseniausi „metežų“ laikai, kai ponai su dvariokais „traukdavo“ kaimą su maskoliu kautis, o kaimas nelabai noriai į tą „metežą“¹⁰⁾ veldavosi.

7) Objektas — daiktas (žmogus) apie kurį kalbama.

8) Belankantį.

9) Policininkus.

10) Metežas — sukilimas, sanbruzdis, riaušės.

O jei dar giliau po mūsų žmonių buitį pasiraustumėte, jų iš kartos karton pergyvenimus pasektumėte, tad rastumėt ne vienam, gal, istoriniam faktui išaiškinti reikalingos medžiagos.

Šit kodėl, man rodos, mūsų nuožmiai ujamas tautiškumas taip ilgai išsilaikė, šit kodėl priespauda jo nenugalabijo, šit kodėl Žemaitijos dvarininkas apsiriko. Šit kodėl, pagaliau, net sunkiausios politinės ir ekonominės aplinkybės Lietuvos vardo iš gyvųjų tarpo neišbraukė ir jos gyvybės nenustelbė.

O kad tasai nustelbimas lengvai galėjo įvykti, suprasim išžiūrėję į mūsų senesnę gyvenimą.

Eina XIX, atseit, technikos¹¹⁾ ir mūsų priešaušrinio amžiaus gadynė. Lietuvos senai jau nėra, Rusijos žemėlapyje styri tik keletas gubernijų „Severo-zapadnavo kraja“. Ir tuo metu, kai kultūringas pasaulis stebisi telegrafo ir geležinkelio stebuklais, lietuviai dar tebevargsta lūšnelėse, moterėlės dar tebežegnojas, pamačiusios garvežį, o vaikai sprunka kieman, išžiūrėję netoliese caro policininko kepurę.

Prieš tą pat XIX amžių sužia sukruta politinė¹²⁾ Europos gadynė, kurią sukėlė prancūzų revoliucijos obalsiai. O kas pas mus darosi? Lietuvą, lenkų dvarininkų atstovaujama, mindžioja rusų, vokiečių, prancūzų pulkai...

Bet žengsim dar toliau, būtent į XVIII amžiaus pradžios mokslinį racionalizmą¹³⁾ (filosofų amžių). Prancūzai, vokiečiai, anglai teikia žmonijai visą krūvą proto galiūnų, o mus tarytum valdo Varšuvoje renkami kažkokie saksų Augustai, kurių nė vienas net neįsivaizduoja, kame toji Lietuva! Tuo metu Lietuvos žmonės tebemaitina dar visokius „herbuo-

11) Technikos amžius — reiškia turtingas įvairiais įrankiais amžius, k. a. telegrafu, geležinkeliais ir t. t.

12) Politika — sugebėjimas tvarkyti valstybės reikalus.

13) Racionalizmas — srovė, besiremianti mokslo daviniais, atitinkanti sveiką protavimą.

linkimas nepasitenkinti tuo, kad jis pats gali laisvai manyti ir turėti savo įsitikinimus, bet jis nori dar, kad ir kiti būtų tų pačių įsitikinimų ir pažiūrų, tai yra turėtų tą pačią pasaulėžiūrą. Be to, norint išlaikyti savo įsitikinimus, reikia turėti kuo daugiau šalininkų ir kuo mažiau priešų. Iš to kyla kova vienos pasaulėžiūros žmonių su kitais, kad apgintų savo pažiūras, įsitikinimus, idėjas ir įskiepytų jas kitiems. Štai ir kova už dvasinius interesus, už savo pažiūras, eina krašto viduje. Ne visuomet ši kova baigiasi ramiai. Kartais ji gauna griežtesnę formą ir net pereina į ginkluotą susirėmimą; prasideda vadinamasis piliečių karas. Negalima griežtai pasakyti, kad toks karas kyla vien tik už dvasinius interesus, čia kartais įsimaišo ir ekonominiai reikalai. Kurie iš jų vėrauja, tokio pobūdžio įgyja ir susirėmimas. Nelaiminga šeima, kurioje nėra sutikimo, nelaiminga ir toji tauta, kurios viduje nėra ramybės.

Panašiai samprotaudami, iškeliamė psichologines karų priežastis, kurie kyla tarp tautų dėl dvasinių interesų, savo tautinių jausmų ir tikybinių įsitikinimų.

Pažiūros ir įsitikinimai nėra absoliuti tiesa. Kas vienam atrodo teisinga, kitam — klaidinga. Dažnai labai garsūs žmonės pakeičia savo pažiūras. Pasaulėžiūra yra įgytas dalykas, o ne įgimtas.

Kiek pastovesni yra tautiniai jausmai. Jie daugiau yra susirišę su žmogaus organizmu. Žmogus augdamas ir gyvendamas savo tėvynėj, organiškai pripranta prie savo krašto gyvenimo sąlygų ir klimato. Visą laiką gyvendamas savo krašte, su savo tauta žmogus, dorojosi tos tautos papročiais, kultūra ir menu; turi dažniausiai tuos pačius religinius įsitikinimus, kuriuos turi ir kiti jo tautos žmonės. O ypatingai daug reiškia kiekvienam žmogui jo gimtoji kalba. Visa tai giliai sminga į žmogaus sielą ir organizmą, ir jis nuo to dvasinio turto nebegali taip lengvai atsisakyti. Kartais esti net tokių atsitikimų, kad žmogus svetur negali gyventi. Jis suseraga savo krašto ilgesio liga, vadinama nostalgija. Visus vienos tautos žmones jungia tautos požymiai. Tauta sudaro lyg ir užbaigtą pilną organizmą, kur kaip tik labai žymiai reiškiasi jos papročiai, kultūra, menas, kalba ir kitos savybės. Kaip kiekviena organizacija (jau anksčiau minėjome) stengiasi ginti ir plėsti savo idėjas, taip ir kiekviena tauta stengiasi išsaugoti ir apginti savo brangiausią tautos turtą, o tuo pačiu apsaugoti ir save, nes tauta, nustojusi pagrindinių savybių, nustoja egzistuoti kaip tauta, kitaip sakant, nutausta.

(Bus daugiau).

Kpt. Janėys.

tus“ ir „neherbuotus“¹⁴⁾ ponelius ir stoja už burtus ir „raganavimą“ šventos inkvizicijos¹⁵⁾ teisman.

Pagaliau, gimes prieš mokslinį racionalizmą ir suteikęs žmonijai daug naudos, pagarsėja renesansas¹⁶⁾: tai dailininkų-galiūnų epocha. Ir Lietuva, užuot šioje srityje savo žodį tarus, apsidengia maro, bado, ugnies kryželiais ir guldo savų jaunuolių galvas net Chocimo¹⁷⁾ laukuos. Vienintelis gal jos nusiramimas bene bus tas, kad Katkus¹⁸⁾ nebeužmiršo atskirti lietuvių pulkų nuo lenkų.

Vis dar žengdami atgal, atsidursime vėlybesniame viduramžyje, atseit, atkakliausių religinių (tikybinių) kovų laikotarpyje. Čia senos tradicijos Lietuvą „ženyja“ bajorai su Lenkija Liubline. Tiesa, nors tie bajorai ir kunigai buvo lenkų kultūros žmonės, bet valstiečiai ir žemininkų dalis po senovei tebesilaikė XV amžiaus pabaigos lietuvišką tradiciją.

Dabar lieka mums prašokti tik paskutinis senos

¹⁴⁾ Herbas — ženklas antspaude, vėliavoje, skyde.

¹⁵⁾ Inkvizicijos teismas — dvasininkų teismas.

¹⁶⁾ Renesanso amžių kitaip vadina dar atgijimo amžium.

¹⁷⁾ Chocimas — senoji turkų tvirtovė, dabartinėje Rumunijoje, Europos pietuose.

¹⁸⁾ D. Lietuvos etmonas — vadas.

lietuviškos kultūros paminklas-statutas, bajorų išgalėjimas, baudžiovos pradžia, perbristi ilgametį Kazimiero Jogailaičio viešpatavimą, Švitrigailos—Zigmanto kovas, ir teršiamai senovinei tradicijai bus galas: atsiduriame, mat, ties 1430 metų anga!

Dabar jau mums aišku, kodėl tik tais laikais pradedant ir vien tolimesnėn praeitin einant, XX amžiaus Lietuvos pėstininkų pulkai nuosekliai ėmėsi mūsų kunigaikščių vardus, kodėl mūsų prieškariuose negausiuose istorijos vadovėliuose tas 500 metų laikotarpis labai paviršutiniškai buvo nušviestas ir kodėl dar šiandien mus traukte traukia ten — į paslaptingus senųjų mūsų miškų tankumynus...

Bet, nors skaudu ir gaila tų milijoninių žiauriai dingusių lietuviškųjų kartų, tad vis dėlto didelis ačiū joms už tai, kad jos sugebėjo per vargo ir klastos pragarą prinešti iki XX amžiaus šiandien stipriai išbujojusios lietuviškos tradicijos palaidas kibirkštis...

Garbė joms, bet garbė ir senai, mums tolimai, visai dar neištirtai Lietuvai... Garbė jos galinčiausiam atstovui Vytautui!

S. Zaskevičius,

ats. gen. št. pulk. leit.

Skriejiančio lakūno mintys.

Girios ūžia, miškai gaudžia,
Kai lakūnas skrieja,
Akys verkia, širdį spaudžia,
Mintys lekia vėju.

Vis arčiau, arčiau į šalį,
Į Vilniją mielą,
Čia priglausti vargo dalį,
Nuraminti sielą.

Štai laukai toli matyti,
Jau štai ir Vilnija,
Iš čia priešą reik' išvyti,
Čia širdis atgyja...

Tegu aušta laisvės rytas,
Te rytai rasoja,
Te lietuviu ristas Vytis,
Sau į Vilnių joja.

Mikas Valaitis.

Giesmė apie Tada Rūkštelę.

E, kareivis, vis kareivis,
Visad šypsos, visur linksmas,
Tiesus, tvirtas ir drausmingas,
Karo moksle talentingas.
Žino visa kaip iš rašto:
Kaip reik ginti savo kraštą,
Kaip reik ginklas kur vartoti, —
Kas yr' įstatai, rikiuotė —
(Žodžiu, plačias turi žinias).
Štai kad ir patsai Rūkštelė
Arba Jurgis Kreivakojis,
Kad būtų kas nors žinojęs
Ar tikėjęs, ar regėjęs,
Kad į atsargą išėjęs
Pásikeitęs bus, žmogelis.
Ėjes pareigas, sargyba,
Žiūri, — jau baigta tarnyba!
Ir štai turi vargšas skirtis,
Kur jam tekė daug patirti
Ir išmokti kaip gyventi,
Savo šaliai laimė semti —

Jos gerovę kaip pakelti.
Ir visokių dar dalykų,
Jis išmoko, kaip iš knygų.
Net ir skirtis neberodu
Su draugais ir kareivine,
Kur, tartum, naujai atgijo.
Gražus, tiesus kareivėlis,
Kaip darželio bijūnelis,
Linksmas ir veidai raudoni,
Net pažvelgti taip malonu!...

Grįžo tėviškėn, gimtinėn,
Kur mūs Tada vos pažino,
Nes kol buvo dar naujokas,
Buvo vargšui daugel strioko,
Daugel vargo ir nelaimių...
Staciāi ima Tada baimė,
Kai pamąsto jisai vienas
Apie tas vargingas dienas:
Kai kariuomenėn pateko.
Jam drąsos net nepakako,
Nes kol kojon eit išmoko,
Kol priprato su naujokais,
Kol pamiršo kaimą savo,
Vargšas galė vos negavo.

Prieš tai buvo tartum senis
Šimtą metų išgyvenęs,
Susilenkęs, suskūprojęs,
Vos pakėlė kreivas kojas.
O dabar, kaip dobilėlis, —
Nepažinsi jau Rūkštelės!
Drožia Tadas, koją kelia. —
Akmenyse ugnį skelia;
Eina drąsiai, išsitempęs,
Daro sukinį už kampo.
O sutikęs kur bičiulį,
Tuoju ranką prie kepurės
Ir jį pagerbia, kaip reikia,
Mat, pamiršta, kad kiek laiko
Kai namie jisai gyvena.
Todėl kartais taip iš seno
Papratimo raportuoja:

„... Kolei kas viskas tvarkoje!“

Dabar Tadas atsarginis
Jau netrukus vešt ketina,
Nes mergaitės visos „limpa“...
(Rinkis tik kuri patinka).
Čia Uršulė, Marijona,

Ten Elzbieta, Katrė, Ona
Ir Aliutė Ciprijono, —
Visos peršasi už žmonas.
Net ir žydu Saliamonas,
Jei turėtų tą malonę,
Šį dalyką labai painų
Neišspręstų nė per „vainą“!...
Žada visos didį kraiti
Pristatyti per savaitę
Tiktai imki tu už pačią, —
Peršas, vargšės, Tadau pačios.
Net Rūkštelei nepažogu;
Jam nereikia jų pasogos,
Didžio kraičio pažadėto:
Jis sau rasis ir iš lėto
Gerą pačią — darbininkę.
Kokia jam labiau patinka.
Bet kareivis karšto būdo;
Veltui laiko nepražudo, —
Viens - du - trys ir... ir jau vedęs.
Taip ir Tadas susiradęs
Tinkamesnę sau merginą
Jau gyvenę naujai ketina,
Nes kol dar yra mesėdas,
Reik mainyti aukso žiedus...

O dabar jis savo kaime,
Aišku gal vysiems savaime,
Kad gyvena kaip ir žmonės,
Vaikšto dirvomis, pakluonėm.
Dabar vardas jo — artojaus,
Visi rūpesčiai rytojaus
Spaudžia sunkūs jojo sprandą,
Bet jau kelti ūkį bando:
Prisipirko daug mašinų,
Kokių kaimas dar nežino
Ir galvijų po desėtką...
Žodžiu, daro jau „parėdka“.

Tačiau vaikšto nusimines,
Nes jis praeitį atminęs,
Išsilgęs nuolat mini
Pulką, vadą, kareivines.
Savo vadui ir kareiviams,
Linki laimės daug ir gero,
Lai tarnybą gerai varo
Visi jo draugai, bičiuliai,
Kaip jiems pridera, priguli.

P. Markaitis.

Kanklių muzikos atgaivinimo reikalai.

Žiloje senovėje, kai dar mūsų šalį kunigaikščiai valdė, kai daug žygių jie turėjo, begindami Lietuvą nuo įvairių priešų, yra jau žinomos kanklės. Kunigaikščių, didikų puotos, išėjimas iš pilies į karo žygį ir nugalėtojų grįžimas buvo puošiamas vaidilų giesmėmis, kanklių muzikai pritariant. Garbingos tada buvo lietuviškos kanklės!

Keli amžiai po to praėjo. Lietuvos bajorai sulenkėjo. Kanklės tapo diduomenės užmirštos. Daugel kanklių palėpėse supelėjo, stygos surūdijo. Kur-ne-kur tik dainingieji seneliai išmokė savo ainius skambinti kanklėmis. Jų buvo nedaug.

Bet žmonių atmintyje kanklių atminimas paliko; ir pasakose ir legendose jos yra gražiai minimos. Žinių apie mūsų kankles galima rasti ir lietuvių pasakose, dainose. Šiuo tarpu suminėsiu tik 1) „Universal Bibliothek“ 3 594 Nr. 112 pusl. knygelė „Dainos“ litauische Volksgesänge von F. und H. Tetzner, Leipzige, 2) „Mythai, pasakos ir legendos Žiamaicziu. Surinkti ir išleisti per D-rą Edm. Vecken-

stedtą, vyresnyji senoviszku kalbų mokytoją prie Nikalojaus gimnazijos Liepojuje (Kursze). Lietuviszkai išguldė J. Szliupas, M. D. Plymouth, Pa. 1897 m.“ 3) „Dainos“ litauische Volksgesänge, mit Einleitung, Abbildungen und Melodien 1919 m. ir 4) Kaz. Banaičio „Lietuvių muzikos ir dainų reikalai“ 1919 m.

Apie kankles iš Biržų Pasvalio apylinkių žinių yra suteikęs kun. Sabaliauskas (žiūr. 1923 m. „Lietuvos“ dienr. 130 nr. str. „Senovės lietuvių muzikos koncertas“). Muzikas J. Žilevičius turi įvairių kanklių rinkinį.

Mūsų kanklių muzikos atgaivinimą pradėjo nuo 1906 m. kanklininkas Pr. Puskunigis, kiek vėliau medžiagiškai remiamas Saliarono Banaičio. Veiverių mokytojų seminarijos auklėtiniai pirmieji pradėjo domėtis kanklėmis, mokytis skambinti ir apie jas rašinėti į lietuvių laikraščius.

Viešas kanklių muzikos rodymas scenoje prasidėjo apie 1910 metus. Be paties Puskunigio, 1912 m. Tilmano salėje kankliavo jo 8 metų dukrytė. Maždaug tuo pat metu seminaristas Juozas Geniušas kankliavo Jurbarke per koncertą ir, rodos, dar Raseinius. Vokiečių

okupacijos metu 1916 m. sausio 13 d. Kaune miesto teatre dabartinis kompozitorius Kaz. Banaitis suruošė lietuvių dainų koncertą, per kurį kankliavo apie 12 asmenų orkestrėlis. Orkestras tada buvo suderintas orkestriškai, kiek tatai leido kanklių instrumentų skalės: buvo kontrabasai, altai, sopranai, pikolės. Skambėjo puikiai. Vokiečių karių laikraštis „Kownoer Zeitung“ džiaugėsi ir gyrė, kad lietuviai turi tokį jausmingą tautinį instrumentą ir sudaro tokią „wunderschöne Musik“. Po to koncerto tų kanklininkų dalis buvo pakviesti į Karaliaučių koncertuoti per žemės ūkio ir pramonės prekybos mugę.

Atgavus nepriklausomybę ir kiek susitvarkius Kaune, gener. V. Nagevičius pakvietė kankl. Puskunigį į Kauną mokyti kankliuoti karo invalidus. Bet su jais, kaipo invalidais, buvo sunkesnis darbas. Nuo 1923 metų kanklininko Puskunigio, arba būrelio kankliuotojų, per koncertus pasirodymai Kaune ir kituose miestuose pasidarė jau nebe naujiena. Štai, kaip matyt, paveikslėlyje, Kauno priemiesty Šančiuose 1924 — 25 metais Kauno m. 26-tos pradžios mokyklos vedėjas K. Motuza, pasikvietęs Puskunigį, drauge su tos mokyklos tėvų komiteto nariu Šileika, suorganizuoja 26-ųjų mažųjų kanklininkų orkestrėlį.

1928 m. vasarą, tuoj po dainų šventės, man tos mokyklos vedėju esant, išgirdęs apie lietuvių kankles. Štai atvažiuoja pas mane į Šančius Rygos konservatorijos direktorius pamatyti kankles ir išgirsti jų malonų graudų balselį.

Matome, kad kanklėmis ima domėtis net nelietuviai, kaip kad savo laiku buvo susidomėję Čiurlionio verte.

Tad mūsų mokyklose, didžiojo karo aidui užgesus, kaip tik turėtų pradėti prigvti ir platintis kanklių muzika. Ypač kad kanklėmis išmokti skambinti pakanka nedidelio trūso, tik reikia jas pamilti, atsidėti ir išmokti; pati technika gan paprasta, nesudėtinga.

Kauno m. 26-os pr. mokyklos mokinių 1924-25 m. kanklininkų orkestras. Vidury kanklių mok. Pranas Puskunigis.

Švietimo ministerijos suteiktą kanklininkų draugijos valdybai paramą, leidimą atidaryti kanklininkų mokyklą ir programos patvirtinimą reikia suprasti, kaip paskatinimą atgaivinti kanklių muziką.

Kanklininkų muzikos mokyklos atidarymas įvyko š. m. vasario m. 15 d. 17 val. vak. Gedimino g. Nr. 36 (darbo biržos patalpoje), švietimo m-jos atstovui dalyvaujant. Šią patalpą Kauno miesto savivaldybė suteikė mokyklai nemokamai.

Pageidaujama, kad kiekvienas muzikalus mokytojas, kur šiam reikalui patogesnės aplinkybės, pasinaudotų proga ir atvykęs Kaunan susipažintų su kanklėmis, jų padarymu, skambinimo būdu. Grįžęs provincijon galėtų pas gabų stalių užsisakyti kanklių padaryti (tas atseitų gal kiek pigiau, ne kaip kad Kaune). Antai, šakiuos, dar būdamas mokytojas, Pr. Dovydaitis pasidirbdino komplektą kanklių gan pigiai ir sudarė kanklininkų būrelį.

Kas nori šunį mušt ir lazda randa. Ir mes, jei norėsime ir stengsimės išplatinti liaudyje kanklių muziką, rasim kur ir kaip įsigyti kanklių ir išmolti. Pradžia yra. Tik sukursime, kolegos.

Just. Strimaitis.

Ar užtenka paveikslėlių pasižiūrėti.

Beveik prie kiekvienos pradžios mokyklos yra šioki toki bibliotekėlė, kurioj yra švietimo Ministerijos ir apskrities valdybos duotų knygų bei laikraščių. Dažniausiai

Švietimo min. pr. mok. mokytojų kūno kultūros kursų 1927 m. A. Panemunėj moterų grupės gyvasis paveikslas (piramidė).

šventadieniais mokyklose yra dalinamos tos knygutės ir vaikų laikraščiai: „Saulutė“, „Žiburėlis“ ir „Žvaigždutė“. Renkantis knygas bei laikraščius mokiniai daugiausia dėmesio kreipia į paveiksliukus: daug paveiksliukų — gražus. Paprastai, ir namo parsinešę knygas, parodo, pažiūri paveiksliukų ir tik retas kuris atidžiai tepaskaito.

Šiais metais mokyklų bibliotekėlės aplankė malonus svečias „Karys“. Mokiniai, paėmę „Kari“ į rankas, daugiausia gėris, grožisi juo ir ką-ne-ką paskaito.

Iš mokyklų bibliotekėlės ima knygas ir jaunimas. Kai kurie atsidėję perskaito svarbesnes knygas, laikraščių straipsnius, o kiti tik paieško paveikslų. Kyla klausimas: ar pakanka tik paveiksliukų pasižiūrėti. Atsakymas gali būti neigiamas. Panašūs pasižiūrėjimai

suteikia mūsų vaizduotei begalę įvairių vaizdų, kurie, būdami palaidi, iš mūsų sąmonės išnyksta arba palieka visai neaiškius pėdsakus.

Taigi, paėmę knygas, laikraščius, taip pat ir „Kari“, nepasitenkime paveikslų pasižiūrėjimu, bet pirmučiausia atsidėję perskaitykime pačius svarbiuosius straipsnius, supraskime jų turinį, gyvenkime tais jausmais ir pasistenkime savo atminty sukaupti perskaitytas mintis ir jomis pasinaudoti.

Mok. A. Adomaitis.

Nauja racionali kūno kultūros sistema.

Kovo mėn. 19 dieną kine „Odeon“ L. M. T. dr. Basanavičiaus vardo sąjungos centro valdybos pastangomis buvo demonstruojama labai įdomi ir aktuali filmas, kurioj parodoma Kopenhago universiteto docentės, cand. mag. Agn. Bertram, sukurtoji nauja racionali kūno kultūros sistema.

Ši sistema daugiausia talkoma moterims. Moteris, anot autorės, turi turėti savotišką gimnastiką, vadinasi, specifiskai moterišką, kuri atsižvelgtų į jos ypatingą sudėjimą, palinkimus ir judesių formą.

Filmos pažiūrėti gausiai lankėsi mokiniai (daugiausia mergaitės), mokytojai ir švietimo ministerijos atstovai.

Darbšti mokytoja.

Meškulčiai (Šlaunų apskr.). Šioje apylinkėje vieną iš darbščiausių pradžios mokyklų mokytojų galima laikyti Meškulčių mokyklos mokytoja-vedėja M. Švobaite.

Jos rūpesniu kasmet surengiama vaikų vakarėliai, paskaitos, pasilinksminimai. Paskutiniu metu suorganizavo ir išlavino nemažą vaikučių (berniukų — mergaičių) chorą, kuris labai gražiai padainuoja.

Daugiau tokių mokytojų.

Ten... kur nežino žiemos...

ĮKLIUVO.

Žvalgų būrelis, su savo vadu priešaky, išjojo žvalgybon į neseniai priešų paliktą sritį.

Aplinkui buvo tylą. Ir žvalgai jojo visai ramūs, lyg jie jotų ne žvalgybon, bet šiaip kur pasijodinėti, tik vadas, iš kurio veido bruožų buvo matyti, kad šis yra daug pergyvenęs, buvo kaktą suraukęs ir savo žvalių akių aštriais žvilgsniais, tai vienon, tai kiton pusėn dirstelėdamas, apie kažką galvojo. Gal ir toli jie taip būtų joję, jeigu nebūtų pasirodę prieš akis, pakelėj, ant kalnelio pora ūkių.

— Smilgy ir Daunora, jokit apžiūrėti anuos gyventojus, — įsakė vadas, parodęs ranka, — tik gerai

Žvalgų būrelis. (E. Jenerio piešinys).

apžiūrėkit ir neįkliūkit, o jeigu bus blogai — duokit ženklą, ir mes tuojau atvyksim.

Vado įsakyti, paspaudė arklius ir smarkia risčia nujojo į netoli esančius abipus vieškelio ant kalnelio du gyventojus.

— Vyrai, pasiruoškite, gal teks „pasiraivyti“, — juokaudamas pasakė vadas, nes žinojo, kad jo žvalgai visuomet yra pasiruošę.

Pirma jojantieji, prisiartinę prie minimų ūkių, prasiskyrė į dvi puses ir į kiemus įjojo iš priešingų šonų.

Vadas su likusiais draugais sekė kiekvieną momentą, kada reikės eiti pagalbon, bet tuoj iš tolo pasirodė ant vieškelio visai ramūs abu žvalgai. Abu dairėsi, it žąsys, į šalis, bet veltui, — niekur nieko įtartinio nepastebėjo.

Netrukus visas būrelis nujojo prie ūkių. Visos trobos buvo tuščios — nė gyvos dvasios, tik besitraukiančių lenkų daiktai buvo sulaužyti ir išmėtyti.

Žiūrint priešų pusėn, buvo matyti tamsus miškas, į kurį vingiuodamas ėjo tas pats vieškelis, kuriuo jojo mūsų žvalgai.

Jau visi buvo kai kuriam laikui aprimę, kai staiga prieš žvalgų vadą išdygo sargybinis.

— Pone vade, pamiškėj matyti atjojantieji vieškeliu lenkai.

Vadas, greit nutvėręs žiūroną ir nubėgęs patogesnėn vieton, gerai apžiūrėjo visas apylinkes.

— Beveik dvigubai daugiau! — patsai sau pasakė vadas, ir netrukus paliepė: — vyrai, greit pasidalykit pusiau ir užimkit abipus, prie vieškelio esančias trobas. Arklius gerai paslėpkite! Pirmus, vieną ar du lenkus, kai atjos, praleisim. Be mano ženklų, nė krust, visi būkit, kaip išmirę.

Dar gavę keletą įsakymų ir nurodymų, žvalgai greit pasiskirstė į nurodytas vietas, taip, kad priešas turėjo įjoti į lietuvių vidurį.

Pasidarė mirtina tylą. Rodos nieko ir nebuvo tuose namuose — nė mažiausio šlamėjimo — visur kapų tylą. Nors aplinkui buvo ramu, bet per kiekvieną plyšį žaibavo akys ir sekė kiekvieną priešų veiksmą.

Netoli matyti du atsiskyrę lenkai. Iš karto jie paleido arklius risčia ir netoli ūkių, prieš kalnelį, vėl sustabdė arklius ir pradėjo žingsniu joti. Jau joja pro sodną. Vienas atsistoja balno kilpose ir žiūrinėja. Štai jau joja pro pirmą trobą, ir pro ją prajoję, nusiramino ir nebe taip atidžiai seką. Vienas pasitaiso savo keturkampę konfederatkę ir abu sustoja vieškelio vidury — laukia likusių.

— Nieko nematyti! — pratarė vienas.

— Nematyti prakeiktųjų!.. — antrasis atsakė.

Likusieji lenkai, su poručiku priešaky, prijojo ūkius.

— Rankas aukštyn! — kaip perkūnas sugriaudė vadas, iššokęs iš už namo kampo.

Lenkai, staiga užklupti, iš karto sumišo, bet netrukus, lyg iš miego pabudę, visi stvėrės kardus, kiti šautuvus, o poručikas šovė į vadą, bet šis laiku pasitraukė už namo.

— Vyrai!.. — ir nespėjo baigti komandos, kai...

— Trrr a ta ta... — pasipylė iš visų pusių šautuvų šūviai.

Arkliai šoko piestu. Vieni lenkai krito užmušti bei sužeisti, o kiti nebeišsilaike balne. Prasidėjo keiksmi, vaitojimai ir arklių žvengimas — viskas sąsimaišė į vieną ūžimą.

Netrukus ant balto sniego pasirodė, kaip įsiūti, raudoni lopai — tai buvo dar tebegaruojas kraujas. Visa tai atsitiko staiga ir vienu akimirksniu. Vieni jau gulėjo, o kiti, iškėlę rankas, laukė likimo.

Greit vėl viskas nurimo: pasidavusieji buvo paimti nelaisvėn, o sužeistieji perrišti. Tik niekur nesimatė lenkų poručiko. Netrukus vienas iš arklių sargybinių prisistato vadui.

— Pone vade, ir man vienas įkliuvo! — tai sakydamas parodė su savim atvestą poručiką, kuris norėjo klotime pasislėpti.

Gerai, gerai atlikai savo pareigą ir net „riebesni“ už mus visus nutvėrei, — juokaudamas ir dirstelėdamas į poručiko laipsnį pagyrė vadas sargybinių.

— Tėvynės labui, pone vade! — atsakė sargybinis ir apsisukęs nuėjo prie arklių.

Visiems buvo linksma, kad laimingai viskas pasibaigė. Saviškių tik keletas buvo lengvai sužeista. Visa sutvarkius, vadas įsakė keliems lydėti belaisvius į artimiausią dalį, o pats su likusiais toliau tęsė savo uždavinį.

Maskavimas nuo orlaivių.

Po paskutinio karo visų valstybių akys nukreiptos į naujus ir galingus karo pabūklus: orlaivius ir dujas. Jau daugelis iš pasaulinio karo patyrimo žino, kokį vaidmenį vaidina aviacija. Ten, kur jokiais galimais kariuomenė negali

Reikėjo rūpintis kitokiomis priemonėmis saugotis nuo akių iš oro. Ir štai nepersenai jau pasiekta geri rezultatai. Surasta tokios tirštos dujos, kuriomis paleidus, taip puikiai paslepia ištisus miestus, kad iš lėktuvų jokių būdu per jas

nieko negalima matyti. Lėktuvams nieko kito nebelieka, kaip tik skubiausiai grįžti atgal, nes orlaiviams patekus į tas miglas, gresia neišvengiama nelaimė.

Tokiu maskavimu rūpinasi visos valstybės. Daugiausia gal Vokietija. Nes po pasaulinio karo Vokietijai buvo uždrausta turėti bet kokių karo orlaivių. Tad, kilus karui, Vokietija ore turėtų būti silpniausia. Menkiausiai ji tegalėtų užpuolikams iš oro priešintis. Reikia tad rūpintis kitokiais būdais saugotis. Ir vokiečiai turi išradę geriausios rūšies maskavimo dujų. Jau per daugybę manevrų jos buvo bandomos ir pasiekta geriausių rezultatų. Tiršta dujų apsauga apdengdavo ištisus pulkus, stovyklas ir miestus.

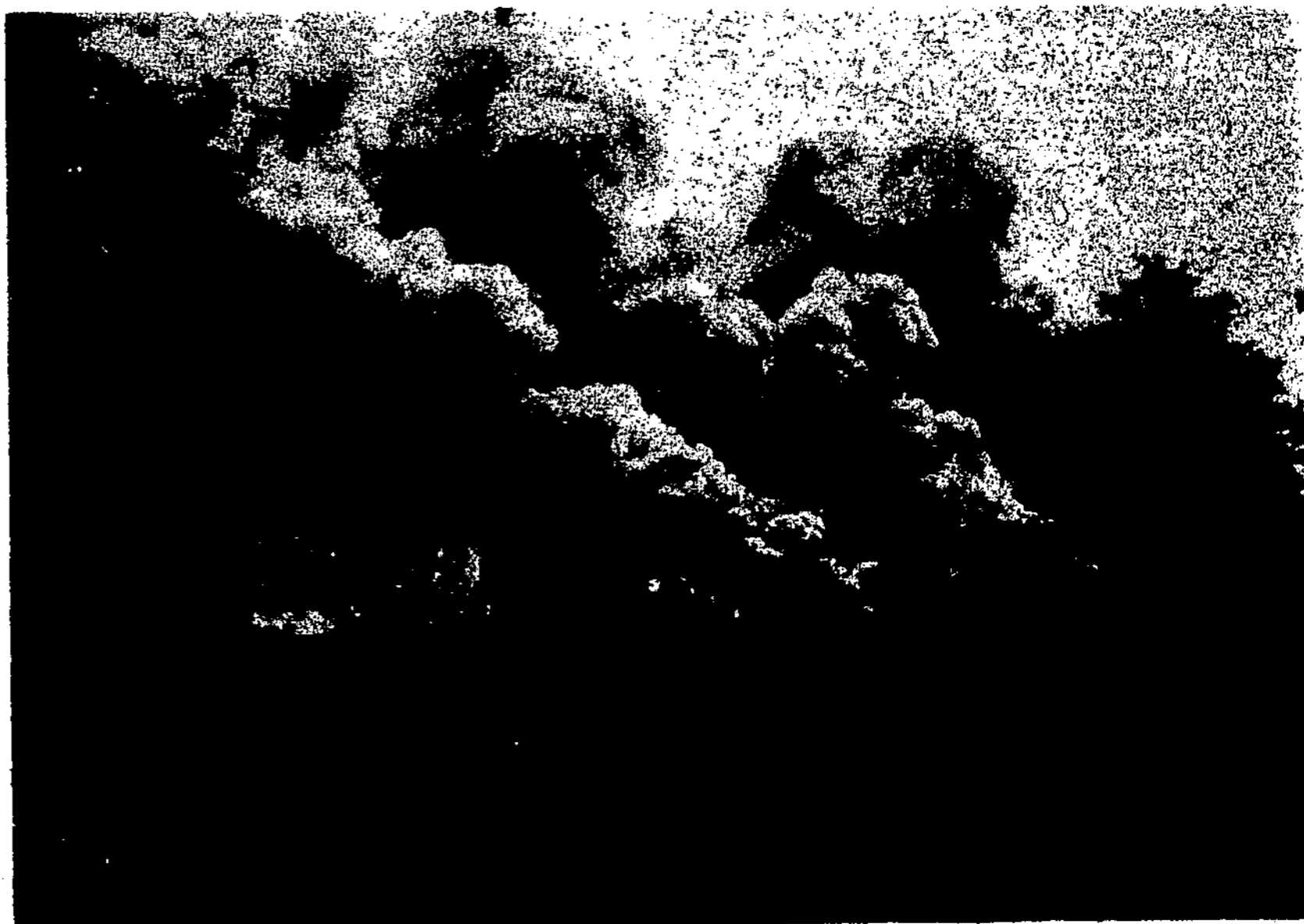
Pirmame paveiksle matyti, kaip krantuose kyla maskavimo dujos, kad paslėptų kariuomenės persikėlimą per upę. Antrame paveiksle matyti, kaip išrodo tos miglos iš arti. Netrukus tas automobilis ir tie vežimai bus puikiai paslėpti.

J. Dovydaitis.

Pav. 1.

nuvykti pažvalgyti, negali užfrontėj susprogdinti svarbių punktų, sutrukdyti priešui amunicijos gabenimą, ten lengviausiai nukrenda mažieji žvalgybiniai lėktuvai ir pilni bombų didieji bombonešiai. Abiems kariaujančioms pusėms orlaiviai teikė naudos ir rūpesčio. Orlaivių padedami jie galėjo atlikti daugybę sunkių uždavinių, kurie be orlaivių būtų nepadaromi. Tačiau orlaiviais naudojasi ir priešai ir taip pat džiaugiasi jų veikimu. Tada reikėjo rūpintis, kaip apsiginti nuo orlaivių. Vien tik šaudymu ar kovomis, orlaivis prieš orlaivį, mažai kas pasiekama. Kovos lauke kariuomenė slepiasi po smėliu, grioviuose arba rengiasi tam tikrais drabužiais, kurių spalva mažai kuo skiriasi nuo žemės spalvos. Tačiau ištisų miestų, sandėlių, geležinkelio stočių negalima buvo apdengti su tokia medžiaga.

Pav. 2.

Kiek 1929 m. valdžia paėmė už alkol. gėrimus ir tabaką.

Per 1929 m. valdžia paėmė iš spirito ir jo dirbinių akcyzo 818.200 litų, spirito ir degtinės monopolio — 41.583.200 lt., vyno akcyzo — 80.400 lt., alaus ir midaus akc. — 1.824.900 lt., tabako ir gilzų akcyzo — 15.032.600 lt. Gi žmonės, gaminamiesi namuose ir pirkdami slapta įgabentus iš užsienio alkolinius gėrimus, per metus išleidžia apie 105.110 milijonų litų, neminint rūkymo išlaidų.

Blaiybės d. ja.

Bulvės Brazilijoje.

Pas mus, Lietuvoje, bulvės yra paprastas valgis. Ju nieks dažnai net gyvuliams nepagaili. Kitose šalyse, brač, netaip. Žinot, Brazilijoje, į kurią daug lietuvių kasmet išvažiuoja. Tenai bulvių kilogramas kainuoja 4 lt. Vienas lietuvis iš to padarė gerą biznį. Jis nusivežė į Braziliją ir šioji tokį kapitaliuką. Už jį nupirko žemės sklypą, išsirašė iš Lietuvos bulvių ir šiandien varo geriausią biznį. Retai kas iš jo perka bulves valgymui, daugiausia tik sėklai.

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

1 pėst. D. L. K. Gedimino pulkas.

Pasikalbėjimas. Kovo mėn. 16 d. liktinių puskar. klūbe pulko kapelionas kun. Balandis turėjo pasikalbėjimą su liktin. puskarin. Padarė daug pastabų, liečiančių liktinių puskarin. gyvenimą ir jų ramovę. Plačiai kalbėjo apie blaivybę ir dorą.

Kapelionas, kaip pulko švietimo vadovas, ragino liktinius susirūpinti su esančiais pulke ir atvykstančiais iš kaimų naujokais — analfabetais, kad jie grįžtu iš kariuomenės ne tik karo dalykų išmoke, bet ir šiek tiek apsišvietę. Miniamam reikalui batalionuose ir atskirose kuop. ir k-dose sudarė iš gabesnių liktinių puskarin. būrelius ir pavedė jiems šį brangų darbą dirbti.

Liktiniai suprastami, kad šis darbas duos nemažą naudą, su noru sutiko ir pradėjo intensyvų darbą. Minimos pamokos į pulko švietimo programą neįtrauktos, nes bus vedamos atliekamu laiku.

V. J. J.

Skaitytojų būreliai. Pulko švietimo vadovo (kapeliono kun. Balandžio) dėka batalionuose ir atskirose kuopose suorganizuoti kareivių skaitytojų būreliai. Tokie būreliai atneš daug naudą kareivių švietimo darbe, ypač analfabetų tarpe, kurių dar pasitaiko kai kuriose kuopose.

Kad tas naudingas darbas būtų sėkmingai vykdomas, švietimo vadovas paskyrė daugiau prasilavinusius liktinius puskarininkius šį darbą prižiūrėti, o kitus ragina prie to prisidėti.

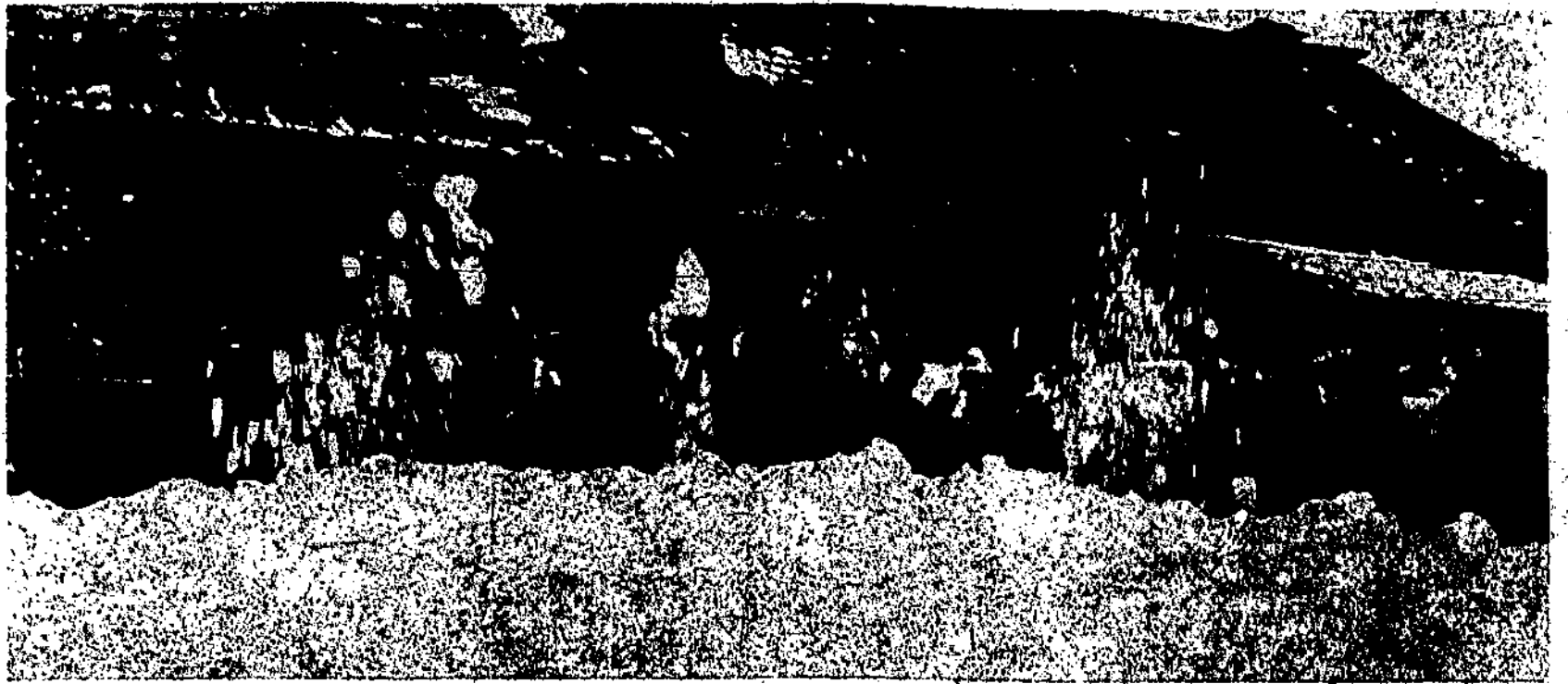
4 artilerijos pulkas.

Paskaitos. Kareivius mokyti vien ginklą vartoti, kad taikliai šaudytų — neužtenka. Be kasdieninių užsiėmimų, reikia ir protą lavinti.

Pulko vadas per kovo ir balandžio mėnesius paskyrė kareiviams šias paskaitas: „Kareivių garbės saugojimas“, „Špionažas taikūs ir karo metu ir kaip kareivis turi elgtis, kad išlaikytų savo kariuomenės paslaptį“, „Lietuvos šaulių

Netikėtas kovo mėn. sniegas kareiviams padarė daug malonumo.
Foto Andrikonio.

Nors ir darbo yra, bevalant sniegą nuo kareivinių, bet vis tiek smagu.

Foto Andrikonio.

Sėkmingas „Kario Kalendorių“ platinimas. Gražiai išleista, pigu, nuolat reikalingą kasdieniniame gyvenime kišeninį „Kario kalendorių“ 1930 m. pulko kariai taip pamėgo ir įvertino, kad beveik 95% visų pulko karių jau išgijo. Liko be kalendorių tik keliolika analfabetų ir ilgesniam laikui išvykusių komandiruočių.

Daromi žygiai, kad ir komandiruočiuje esantieji pulko kariai būtų kišeniniais „Kario kalendoriais“ aprūpinti.

J. S.

2. pėst. D. L. K. Algirdo pulkas.

Kovo 6 d. 17 val. agron. Strazdas laikė pulko kariams paskaitą apie žemės tręšimą, o kovo 12 d. 17 val. agronomas Šidlauskas apie pievų ir ganyklų pagerinimą.

Paskaitas gerb. agronomai laiko labai įdomiai, kaip savo srities specialistai, todėl nenuostabu, kad kiekvienas karys, o ypač noris įgyti įvairių žinių iš žemės ūkio kultūros, šiu paskaitų su atsidėjimu klausosi.

Daugelis karių agronomų laikytas paskaitas sugeba atpasakoti. M.

sąjunga“, „Mūsų dabartiniai kaimynai ir priešai“ ir „Tėvynės meilė ir tautiškumas“.

Paskaitas laiko karininkai.

Agronomo paskaitos. Vilkaviškio apskr. agronomas pulko kareiviams kartą savaitę laiko paskaitas apie žemės ūkį ir gyvulių užlaikymą. Kadangi didesnis kareivių nušimtis yra ūkininkų ar žemės darbininkų vaikai, tai šios paskaitos jiems yra labai naudingos.

Paskaitomis kareiviai labai patenkinti.

Išleistuvės. Kovo mėn. 13 d. 19 val. buvo surengtos išleistuvės virš. Januška, virš. Akšamitauskui ir vyr. psk. Viešniauskui, kurie paskirti ir išvyko į artilerijos liktinių puskarininkių kursus.

Išleistuvėse dalyvavo per 20 žmonių. Jas surengė liekantieji pulke.

Vakarienė užsitęsė apie 3 valandas. Pasakyta keletas kalbų bei palinkėta jiems sėkmingai mokytis ir baigti kursus.

Be šiu. dar iš I-bios grupės (Alytaus) komandiruojami: virš. Kvikičius ir vyr. psk. Svinkūnas.

Paskaita. Kovo 19 d. karių klūbe pulko kapelionas dr. kun. Gronis laikė paskaitą Vytauto Didžiojo 500 metų sukaktuvių proga.

Paskaitos klausėsi visi pulko kariai ir jų šeimos. Be to, dar ir vietinės šaulių rinktinės miesto ir gimnazijos būrių šauliai.

Po paskaitos nemokamai visiems buvo demonstruota kariško turinio filmas.

B. J.

1 p. L. K. Vytenio pulkas.

Pulko laikraštis. 1919 m. lapkričio 17 d. viršilos (Arėjo) Leono Vitkausko buvo išleistas pulko laikraštėlis „Tėvynės Gynėjas“, kuris ėjo iki 1926 metų. Iš viso išėjo 39 numeriai. Praeitais metais pulko štabo raštininkai, vadovaujant vyr. pusk. Origaičiui, sumanė išleisti naują laikraštėlį „Plunksna-

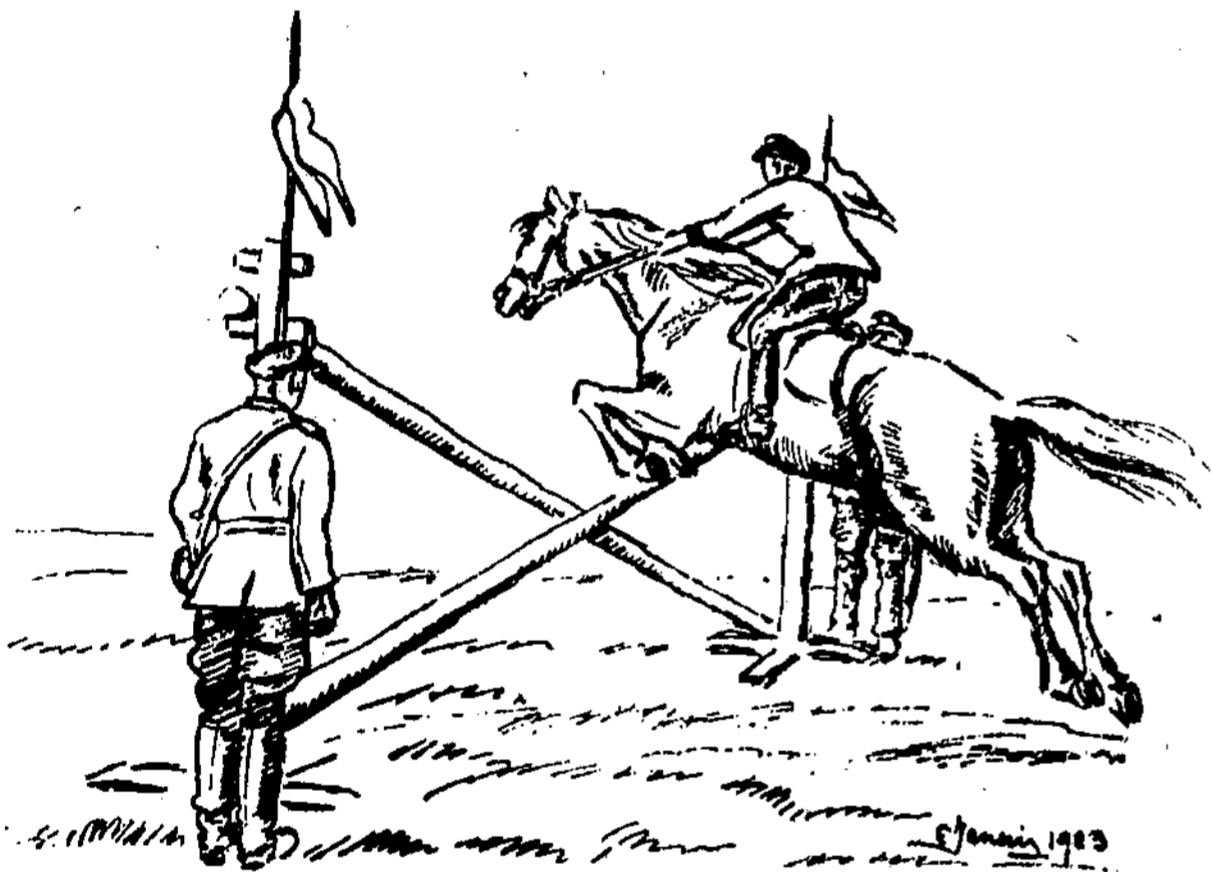
grauži“, kuris pasirodė gruodžio 1 d. „Plunksnagraužiui“ išėjus, atsirado naujų leidėjų, kurie pasiūlė „Plunksnagraužio“ redakcijai ir leidėjams sujungtomis jėgomis leisti vieną laikraštį ir jį pavadinti „Tėvynės Gynėjas“ su juokų priedu (skyriumi) „Plunksnagraužis“. Susitarta ir š. m. kovo 15 d. pasirodė naujas „Tėvynės Gynėjo“ 1 (40) numeris. Laikraštėlis paveiksluotas (hektografuotas), rašytas rašomąja mašinėle, 10 lapų: 4 lapai skirta bendrajam skyriui, 4 satyrai ir du viršėliai. Bendras skyrius truputį silpnokas, užtat juokų skyrius įdomus. Vadinasi, užgesęs „Tėvynės Gynėjas“ po 3 metų vėl atgijo. Tai minėtinas įvykis pulko istorijoj. Todėl leidėjus reikia pasveikinti ir jiems palinkėti sėkmingai dirbti ir toliau rūpintis šio laikraštėlio gyvavimu, nes jo nauda aiški.

Pulko krautuvė. Paskutiniu metu pulko krautuvė pertvarkoma. Padirbta naujos vitrinės su stiklais, dėželės kai kurioms prekėms — produktams ir t. t. Prie krautuvės veikia arbatinė, kuria kareiviai gausiai naudojami. Krautuvėje prekių vis daugėja. Be to, prekių galima gauti visokių ir pigiau, negu mieste. Krautuvėje švaru, erdva, gražu. Užėjus daro gero įspūdžio. Krautuvės vedėjas kap. Baršauskas.

Vt.

1 gusarų D. L. E. Kunig. Jonušo Radvilos pulkas.

Šeimyniški konkurai. Kovo 9 d. įvyko, š. m. treči iš eilės, šeimyniški konkurai. Ir ši karta į programą buvo įvesta šis tas naujo. Programą susidėjo iš: 1) vachmistų ir puskarininkių jojimo, kur buvo 10 kliūčių nuo 1,05 m. iki 1,15 m.

aukščio. Dalyvavo 6 vachmistai ir 10 vyr. puskarininkių. Laimėjo: 1-ąją prizą vachm. Tomkus su arkliu „Brastas“, 2-ąją — vyr. pusk. Jasiūnas su arkliu „Uostas“ ir 3-čią vachm. Tverijonas su arkliu „Ampyras“. Toliau ėjo pirmas karininkų jojimas. Kliūčių 10, nuo 1,10 m. iki 1,20 aukščio. Laimėjo: 1-ąją prizą leit. Mikelevičius su arkliu „Gerasis“ (gavo 4 punktus ir atėjo per 13 sek.), 2-ąją prizą leit. Sagutis su arkliu „Aviatoris“ (gavo 6 punktus ir atėjo per 1 min. 4 sek.). Po 1-mo karininkų jojimo buvo įterptas karininkų, puskarininkių, grandinių ir gusarų kirtimas. Reikėjo kirsti tris taktinius: 1) rykštę dešinėn žemyn; 2) durti galvon kairėn ir 3) rykštę dešinėn žemyn (vadinasi nukirsti rykštę, kertant dešinėn ir žemyn). Už kirtimą buvo duota viena dovana — prizas ir tikrai grandiniams ir gusarams, kurią laimėjo grand. Vaitiekūnas. Vėliau buvo priešpaskutinė programos dalis — 2-ras karininkų jojimas, kur reikėjo nugaleti 12 kliūčių nuo 1,15 iki 1,25 aukščio. Laimėjo prizus: 1-ąją Kavalerijos Štabo prizą (sąlyginį, kuris pereina nuosavybėn triskart iš eilės pirmą prizą laimint arba 5 kart be eilės) — kpt. Gudauskas su arkliu „Alachas“ (gavo 4 punktus ir atėjo per 1 m. 2 sek.) ir 2-ąją prizą vyr. leit. Kirkyla su kumele „Laimutė“ (gavo 4 punktus ir atėjo per 1 minutę). Tuoj po jojimo buvo paskutinė programos dalis, — prizų teikimas laimėtojams raitųjų rikiuotėje, — kuri buvo gana įspūdinga, nes laimėtojais visi kartu atlikę šuoliams prie tribūnos ir kartu staiga sustoję, kur teikė prizus pats J. E. Respublikos Prezidentas A. Smetona, maloniai atvykęs į konkursus, kaip svečias.

Liktinių puskarininkių 1-oji laida. Kovo 15 įvyko liktinių puskarininkių, 3 mėnesių, kartinių kursų 1-oji laida. Egzaminų komisija pirmininkaujant kav. st. viršininkui kpt. Gudeliui su nariais kpt. Taruliu, kpt. Žlabiu apie savaitę turėjo darbo, kol patikrino kursantų kursuose įgytąsias žinias.

Kaip iš anksto pačios kursų vadovybės, taip ir egzaminų komisijos buvo kreipta ypatingo dėmesio į praktikos dalykų žinojimą, būtent, iš taktikos, lauko tarnybos ir šaudymo. Todėl vieni egzaminai ėjo lauke, kur kursantai, vadovaudami atitinkamomis dalimis, sprendė visokių kautynių uždavinius, kurių sprendimas davė teigiamų išdavų. Ypatingai įdomu pažymėti, kad tiek pačių kursantų, tiek lektorių, tiek tikrinant žinias egzaminų komisijos buvo rimtai žiūrėta į darbą. Pirmuoju baigė kursus vyr. pusk. Jonika, kuris ir gavo dovaną kišeninį laikrodėlį. Pulko vadas išleidžiamoje kalboje pabrėžė kokio tikslo kursai turėjo ir kokios pareigos baiguosiemis, igytų žinių atžvilgiu, uždedamos.

Zvelg.

Aviacija.

Visuotinis aviacijos likt. puskarininkių susirinkimas įvyko kovo 17 d. puskarininkių ramovėje. Dienotvarkėje: 1928—1929 m.m. puskar. gyvavimo apžvalga ir ramovės valdybos rinkimai.

Darbuotės apžvalgą padarė kap. Tyškus, paminėdamas kas buvo užsibrėžta nuveikti ir kas nuveikta. Dvieju metu ramovės gyvavimo sukaktuvių proga nepamirštas ir 1-os oro eskadrilės vadas kap. Mačiulka — ramovės įkūrėjas, tuokart buvęs aviacijos švietimo vadovas. Jam Italijon (dabartiniu metu ten gydomi) pasiūsta sveikinimo telegrama.

Per dviejus metus suruošta apie 22 vakarėliai ir 2 koncertai, kuriuose dalyvavo ir Valst. Teatro artistė panelė O. Rymaitė, ponai Oleka ir Hofmekleris. Iš stambesnių daiktų įsigyta: valgyklai visi indai, bufetas apie 600 litų vertės, du pafonai, daug plokštelių, langams užuolaidos ir daug smulkesnių dalykelių.

Kiek blogiau su valgykla. Dėl mažų patalpų ir nevisal gero pastatymo sunku gaminti valgis. Dedamos pastangos ir tikimasi, kad pavasarį virtuvė bus atremontuota ir atitinkamai sutvarkyta.

Naujon ramovės valdybon išrinkta pusiau slaptu balsavimu: virš Kairaitis, vyr. pusk. Gylis, vyr. pusk. Paškauskas ir vyr. pusk. Šupinis. Valgyklos šeimininku — virš. Braslauskas ir vyr. pusk. Pucevičius, iš kurių vieną paskirs aviacijos viršininkas. Taip pat bus naujai paskirtas ir ramovės pirmininkas. Senajam pirmininkui kap. Tyškui už ramovės reikalų sutvarkymą ir darbavimąsi likt. puskarininkių labai (dviejų metų laikotarpyje) puskarininkiai yra dėkingi.

Paskaita. Šarvuotųjų rinktinės ir aviacijos kariams kovo 16 d. 13 val. 2-os oro eskadrilės kino salėje agronomas p. Šidlauskas laikė paskaitą „Pievų kultūra“.

Paskaitos klausė visi atliekamai nuo tarnybos kareiviai. **B. B-kas.**

Oro svečias iš Vokietijos.

Kovo 15 d. iš Vokietijos atskrido į mūsų karo aerodromą sportinis lėktuvas „Junkers“.

Kovo 16 d. 10 val. lėktuvo pažiūrėti buvo atvykę aukšti kariuomenės v-kai, Vokiečių atstovas Lietuval, spaudos atstovai ir kiti.

Firmos atstovas vokiečių kalba paaiškino lėktuvo konstrukciją. Lėktuvas turi 80 ark. jėg. galingumo motorą. Maksimalis greitis 170 kilom. per valandą, minimalis 140 kilom. Visas lėktuvas ir sparnai dengti 0,3 mil. skarda, todėl jis nebijo jokių oro svyravimų. Ši sportinį lėktuvą yra, nu-pirkę suomių oro šauliai.

Vėliau lėktuvas buvo pademonstruotas ore. Išbandyti lėktuvą ore, atstovas pakvietė ir mūsų lakūnus.

Šis malonumas teko karo lakūnui kap. Januškevičiui, kuris daug įdomesnių figūrų padarė ore, negu vokiečių lakūnas.

Šiuo lėktuvu vokiečiai skrenda iš Karaliaučiaus į Suomiją. **V. p. St. Č.**

Pionierių batallonas.

Kovo 3 d. įvyko mokomos komandos IV-os laidos išleis-tuvės. Atvykęs bataliono vadas gražiai išdėstė būsimiems puskarininkiams jų pareigas ir reikalingą atsidavimą joms. Po to baigusiemis teikė atestatus. Vakare linksminosi švietimo vadovo surengtam vakarėly. Pirmuoju baigė eil. Balys Adomaitis, antruoju — Juozas Pūkys. Minėtiesiems teko gražios dovanos ir pakelti į grandinio laipsnį.

Pažymėtina, kad pionierių mokomoj komandoj mokiniai kareiviai yra gerai išlavinti. Labai daug žinių įgyja. Per egzaminus su atsidėjimu yra tikrinamos jų žinios ir silpnėsni egzaminų neišlaiko.

Nauja laida sudaryta iš visų dalių. Netrukus kariuomenės dalys turės savo tarpe gerai išlavintų pionierių — puskarininkių. **Vyr. pusk. St. M-as.**

KARIUOMENĖS UGNIAGESIAI

KRAŠTO APSAUGOS MINISTERIO PADĖKA. Įs. Kar. Nr. 15 paskelbta ministerio padėka kariuomenės ugniagesiams: — „Kariuomenės ugniagesių komandos, kaip Kauno mieste, taip ir provincijoje per praėjusius metus daug suteikė pagalbą savivaldybių užlaikomoms gaisrininkų komandoms gesinti kilsius gaisrus. Už šį pasidarbavimą, teikiant savivaldybių gaisrininkams pagalbą gaisrų gesinimo metu, vyriausiam kariuomenės ugniagesių inspektoriui, dalių ugniagesių komandų viršininkams ir ugniagesiams tarnybos vardu reiškiu padėką“.

Gaisrų fronte. II. 26 d. 16 val. 30 min. J o n a v o s mieste atskiros pėstininkų kuopos ugniagesių komanda (vyr. leit. Meškauskas) buvo iššaukta į gaisrą, kilusį plento valdybos namuose. Degė suodžiai kamine. Už ½ val. gaisrą likvidavus, komanda grįžo namo.

III. 6 d. 1 val. 30 min. Kėd a i n i ū mieste užsidegė šostako krautuvėlė, netoli geležinkelių stoties. Be miesto komandos, į gaisrą nuvyko ir 2 artilerijos pulko ugniagesiai (vyr. leit. Maksimavičius). Ugniagesiai rado sukaltą iš lentų kioską baigiantį degti.

K a u n o mieste kariuom. ugniag. inspektorius buvo šaukiamas į gaisrus: III. 5 d. 23 val. 30 min. A. Šančiuose prie tunelio ir III. 11 d. 20 val. 30 m. Daukšo g. 31 Nr. III. 20 d. 22 val. užsidegė E. Aminodovo didelė manufaktūros krautuvė Daukšos g. 23 nr. Ši gatvė laikoma labai pavojinga gaisro atžvilgiu, apie tai jau anksčiau buvome rašę, aprašydami gaisrus šioj gatvėje. Į gaisrą atvyko miesto ugniagesių komanda, kar. ugniag. inspektorius, 1 gus. pulko komanda, miesto ir Vilijampolės laisvanoriai gaisrininkai. Gaisras užsitęsė iki 24 val. Dirbo vien tik miesto komanda, kitos buvo paliktos rezerve. Buvo didelis vėjas ir, jei gaisras nebūtų laiku likviduotas, ugnis galėjo pridaryti dar daugiau nuostolių, sunaikinti ištisą kvartalą.

Statinės gatavos. Centr. kariuom. dirbtuvės baigė dirbti statines ugniagesių komandoms. Iš viso padirbta 40 št. Karo butų skyrius pranešė dalių ūkio viršininkams apie statinių paskirstymą. Provincijų įgulų komandos gauna po 2—3 statines, Kauno įgulos po 1—2. Ateityje visos komandos turės po 4 statines. Be to, šįmet bus užsakyta toms pačioms dirbtuvėms padirbti dar 40 statinių.

Dovanos kar. ugniagesiams. Kauno elektros apšvietimo stotis paskyrė kar. ugniagesių reikalams 300 lit. Stoties direktoriaus, Belgijos konsulo p. inž. A. Langes asmenyje, kariuomenės ugniagesiai turi didelį prietelių ir nuolatinį re mėją. Už dovaną širdingai jam dėkojame.

Ugniagesių įrankių H. Koebe fabriko atstovas p. Šalmukas ir savininkai knygynų „Knyga“ p. Jakoviukas ir „Literatūra“ p. Boleslavskis padovanojo kar. ugn. inspektoriui po 10 egz. Dom. Siemaškos „Gaisrų gesinimo taktikos“, prašydami išdalinti knygas šį pavasarį paleidžiamiems į atsargą kareiviams ugniagesiams. Aukotojams reiškiamo padėką.

Ugniagesių veikėjo jubiliejus. Gegužės mėn. sukanka 25 met. kai Vid. Reik. Min-jos ugniagesybos referentas p. Dom. Siemaška dirba ugniagesių tarnyboj. 1905 m. pradėjęs tarnybą Ukrainoj, p. Siemaška per 25 met. perėjo visus ugniagesių laipsnius: nuo eilinio iki referento, t. y. „ugniagesių generolo“ imtinai. Pažymėtina, kad 1919—1920 m., krašto aps. ministeriui pulk. Merkiui pavedus, p. Siemaška ėjo kariuomenėje maždaug dabartinio ugniag. inspektoriaus pareigas ir tvarkė priešgaisrinę kareivinių apsaugą.

Šauliai padeda savanoriams.

L. K. Savanorių Sąjungos Alytaus skyrius š. m. vasario mėn. 23 d., Alytaus šaulių rinktinės salėj, surengė šokių vakarą, iš kurio buvo gauta pelno 80 lt. ir 80 centų. Šokių vakarui salę lėido šaulių rinktinės vadai nemokamai. Reikia pabrėžti, kad pasamdymas salės būtų kainojęs 50 lt.

Taip pat šauliai užleidžia nemokamai salę ir savanorių visuotiniams susirinkimams: be to, padeda platinti knygas „Savanoris“ ir t. t.

Tai gi, mės Lietuvos kariuomenės savanoriai, dėkojame broliams šauliams, kad jūs ir dabar mums padedate, kaip padėjote garbingai kovoti dėl Lietuvos nepriklausomybės 1919 — 1920 metais.

Lai gyvuoja tarpe mūsų vienybė, o vienybėj — galybė. Vytauto Didžiojo metais, mes ginklo broliai, taip pat prisiekime, kaip yra prisiekęs Vytautas Didysis atkeršyti kryževiams, kad mes išvaduosime mūsų Vytauto Didžiojo karstą.

Šaulių Sąjungos rinkliava.

Nuo balandžio 6 iki gegužės 6 d. numatyta suruošti visoje Lietuvoje rinkliavą šaulių rinktinių namų fondui. Rinkliavą vykdys rinktinės per šaulių būrius.

Šaulių teatras.

Šaulių teatras per neilgą, palyginti, savo gyvavimo laikotarpį spėjo pastatyti visą eilę trumpų scenos dalykėlių. Kovo 16 d. su pasisekimu antrą kartą buvo suvaidinta J. Laumakio „Tėvynės sargyboje“, 2 pav. dramatinis vaizdelis ir Keturakio 3 v. komedija „Amerika Pirtyje“. Šaulių teatro vaidinimus, vykstančius šaulių Sąjungos namų salėje, šauliai ir šiaip visuomenė gausingai lanko. Teatro grupė žada gastroliuoti ir provincijoje, šaulių rinktinėse ir būriuose.

Mirė senas šaulys.

Ramygalos šaulių būrys neseniai nustojo labai gerbiamo ir veiklaus savo nario, šaulio Kazimiero Krotkaus, 1905 metų Didžiojo Vilniaus seimo dalyvio, veiklaus praėjusių sunkių metų knygnešio ir narsaus kovotojo už lietuvių rusų priespaudos metais. Lietuvai atgavus nepriklausomybę, jaus senas ir nelabai sveikas būdamas, K. Krotkus, kiek galėdamas, dirbo Ramygalos valsčiuje naudingą tėvynei darbą. Įsikūrus Ramygaloje šaulių būriui, velionis vienas pirmųjų stojo į jį ir buvo šaulių eilėse ligi paskutinės savo gyvenimo valandėlės. Velionis palaidotas labai iškilmingai.

Geriausieji šauliai.

Suomijos šaulių sąjungos (šiuckoras) padovanojo mūsų šaulių sąjungai didelį sidabrinį kaušą, kaip pereinamąją doveną geriausiai šaudančioms šaulių rinktinėms. Kasmet rinktinės rungtyniuoja šaudyme. 1928 metais geriausiai šaudė Kauno šaulių rinktinė. Jai ir buvo įteiktas kaušas, išgraviravus kaušo viršūnėje atitinkamą parašą. 1929 m. geriausiai šaudė Kėdainių šaulių rinktinė, todėl kaušas perėjo jos žinion.

Kėdainių rinktinėje šaudyme pasižymėjo: šaulys Lemka Mikas, tarnavęs kariuomenėje, išmušęs 94 punktus; šaulys studentas Bačinskas Viktoras, kariuomenėje netarnavęs, išmušęs 93 punktus ir mokytojas šaulys Rentas Vaclovas, kariuomenėj netarnavęs, išmušęs 77 punktus.

Telšių rinkt. būrių atstovų suvažiavimas.

Kovo 16 d. Telšiuose buvo vietos šaulių rinktinės būrių atstovų suvažiavimas. Išrinkti nauji rinktinės organai: — valdyba, revizijos komisija, garbės teismas — ir aptarta einamieji rinktinės reikalai.

Šiais metais rinktinė švęs 10 metų savo gyvavimo sukaktuves. Sukaktuvėms šauliai jau pradėjo ruoštis. Ypatinai daug dėmesio kreipiama į rikiuotę, raitelius, dviratininkų ir ugniagesių komandų organizavimą. Šiuo metu rinktinės būriuose yra kelios ugniagesių komandos; keli būriai turi nuosavių namus; daugelis būrių netrukus pradės savo namų statybą. Rinktinė turi ir nuosavą nedidelę spaustuotę, kuri ir šiek tiek pelno duoda.

4 artilerijos pulkas.

Kovo mėn. 15 d. įvyko Kariuomenės Sporto Draugijos pulko skyriaus visuotinis narių susirinkimas, kuriame buvo išrinkta 1930 m. skyriaus valdyba ir revizijos komisija.

Po to sekė senos valdybos ir revizijos komisijos pranešimai apie 1929 m. veikimą ir kasą.

Iš pranešimų paaiškėjo, jog skyrius 1929 m. įsigijo teniso aikštelę, lengvai atletikai ir futbolo komandai įrankių bei daiktų.

Sporto srityse skyrius daugiausia per 1929 m. nudirbo futbole ir tenise. Futbolo rungtynių turėta 16, iš kurių 2 lygiomis ir 1 pralaimėtos. Bendras golų santykis pulko naudai 79 prieš 21.

Teniso rungtynės su svetimais žaidėjais buvo tik vienos — su 9 p. p. tenisistais. Tačiau dėl 1, 2 ir 3 vietų skyriaus nariai — tenisistai tarp savęs turėjo daug rungtynių.

1930 m. skyrius numatė dar ir vandens sportu užsiimti. Norima įsigyti būrinį — motorinį laivelį.

KSS I: Verein für Rasenspiele I 3:2 (1:0).

Kovo 16 d. rungtynės minėtos I klasės komandos. Abi komandos išėjo į aikštę su visais savo žaidikais. Žaidimą pradėjus, KSS paima iniciatyvą ir laiko ją visą puslaikį. Priešas daugiausia gynėsi. Per visą puslaikį KSS įvarė tik vieną golą priešui. Antrame puslaikyje žaidimas pasikeičia: dabar Verein für Rasenspiele turi persvarą. Jai pavyksta įvartyti 2 golu KSS, o KSS įvaro jiems tik vieną golą.

Žiūrovai.

Bėga iš raudonosios kariuomenės.

Kaip praneša rumunų spauda, raudonosios kariuomenės grupė iš 165 kareivių ir 11 karininkų perėjo Rumunijos sieną ir atidavė ginklus. Perbėgėliai patalpinti Kišeniovo koncentracijos stovykloje.

Pilsudskio garbinimas.

Kovo mėn. 19 dieną Lenkijoje buvo švenčiama maršalo Juozo Pilsudskio vardo diena. Visa eilė Pilsudskiui artimų pozicijų laikraščių išėjo padidinti, su straipsniais pavestais maršalui. Opozicijos spauda apie šias „iškilmingas“ vardines nutylėjo.

Įdomu pastebėti, kad nuo pilsudskininkų spaudos neatsiliko ir „Latvijos Kareivis“, kuris ilgame straipsnyje išgarbino pagarsėjusį maršalą. Taip pat įdėjo maršalo portretą.

Lenkų tvirtovės.

Prieš Vokietiją lenkai turi prie Vislos ir Vartos upių šias tvirtoves: Grudžiondz, Chelmo ir Torun. Gardinas, Ossovec, Lomža, Ostrolenka, Rožan, Pultusk, Modlin, Varšuva ir Demblin tvirtovės sudaro Bobro-Narevo — Bugo — Vislos įtvirtintą zoną prieš Rytprūsius. Prieš Lietuvą, be Gardino tvirtovės, yra naujai pastatyti Vilniaus įtvirtinimai. Prieš Tarybų Rusiją — Lietuvos Brastos, Lucko, Rovno ir Dubno tvirtovės. Pagaliau prieš Čekoslovakiją yra Pšemišlio ir Krokuvos tvirtovės.

„Štahlhelm“ Berlyne.

Vokiečių kariškoji organizacija „Štahlhelm“ Berlyno mieste turi 10.000 narių. Pereitais metais „Štahlhelmistai“ turėjo 109 susidūrimus su savo politiniais priešais. Per tuos susidūrimus 132 „Štahlhelmistai“ sužeisti ir 1 užmuštas.

Mokslo jaunuomenės militarizavimas.

Visoje Lenkijoje kariškojo parengimo būrelių nariams moksleiviams įvedama tam tikra uniforma. Tik kepurės leidžiama dėvėti pagal mokyklų uniformas.

Išrasti labai tvirti šarvai.

Anglams pavyko išrasti naujo tipo šarvus, kurie beveik dvigubai tvirtesni už dabartinius. Tokie šarvai padarys šarvuočius daug lengvesnius, ir tuo pačiu laiku daug atsparesnius prieš sviedinius ir kulkas. Iki šiol prieš šarvuočiams šaudyti kulkas galėdavo atsilaikyti tik 14 m. m. sto-

rumo šarvai, o prieš 12 m. m. kalibro tankams šaudyti kulkas tegalėdavo atsilaikyti 20 milimetrų storumo šarvai. Naujieji šarvai sumažins šį storumą beveik dvigubai, atitinkamai sumažinant ir šarvų svorį.

Naujasis išradimas turi didelės reikšmės lengvųjų greitųjų tankų ir šarvuotų automobilių konstrukcijoms. Ligi šio laiko 12 m. m. kalibro prieštankinis kulkosvaidis buvo gana pavojingas lengviesiems tankams ir šarvuočiams. Būdamas gana lengvas ir judrus, jis buvo naudojamas kaip pėstininkų ginklas. Dabar toks kulkosvaidis jau nebetiks. Jis teks pakeisti didesnio kalibro kulkosvaidžiu, kuris, žinoma, bus daug sunkesnis, didesnis ir nebetoks paslankus.

Nejaugi šarvai duos galimumo statyti tankus dar lengvesnio tipo, kaip dabartiniai, daug greitesnius ir net pigesnius. Dar daugiau reikšmės naujieji šarvai turi karo laivų statybai.

Rusija. Rogės artilerijos pabūklams.

Rusų karo vadovybė ypatingo dėmesio kreipia į patobulinimą artilerijos judesio žiemos keliais. Jau pereitą žiemą buvo atlikta eilė bandymų pritaikinti roges ir speciales pavažas artilerijos pabūklams vežioti. Bet patenkinamų rezultatų iš karto pasiekta nebuvo.

Šiais metais sukonstruotos naujo tipo rogės. Šios rogės sudarytos iš: a) rogučių pirmagalio, sėdi valdą arklius kareivis; šios rogutės turi ienas į kurias kinkomi arkliai. b) pabūklo rogių, ant kurių statomas pabūklo lafetis ir papildomų pavažų, ant kurių statomi ratai.

Atliktieji bandomieji važinėjimai ir šaudymai iš pabūklų, pastatytų ant rogių, davė gerų rezultatų. Galutinas rogių tipas kol kas nėra nustatytas.

Šis rogių judesio patobulinimas rusų artilerijai bus labai naudingas, nes krašte kartais labai ilgą laiką pasitaiko gilios žiemos.

Laivai automobilių ir traktorių tipų.

Amerikos Jungtinėse Valstybėse labai įdomus laivas, kurio judesio principas paimtas iš sausumos susisiekimo priemonių. Išradėjas sumanė, kad laivas, kaip sausumoje vežimas, gali būti pastatytas ant ratų. Tie ratai, būdami pripūsti oro, laikys laivo korpusą ant vandens. Laivas bus varomas užpakaliniu sraigtu.

Nemažiau įdomus yra ir kitas laivas, kurio judesio principas paimtas taip pat iš sausumos susisiekimo priemonių. Tai yra laivas su vikšrine eiga. Toks laivas iš šonų turi dvi panašias į tanko vikšrines juostas. Prie juostų yra visa eilė sparnelių, kurie juostai sukantis, kaip irklai varo laivą pirmyn.

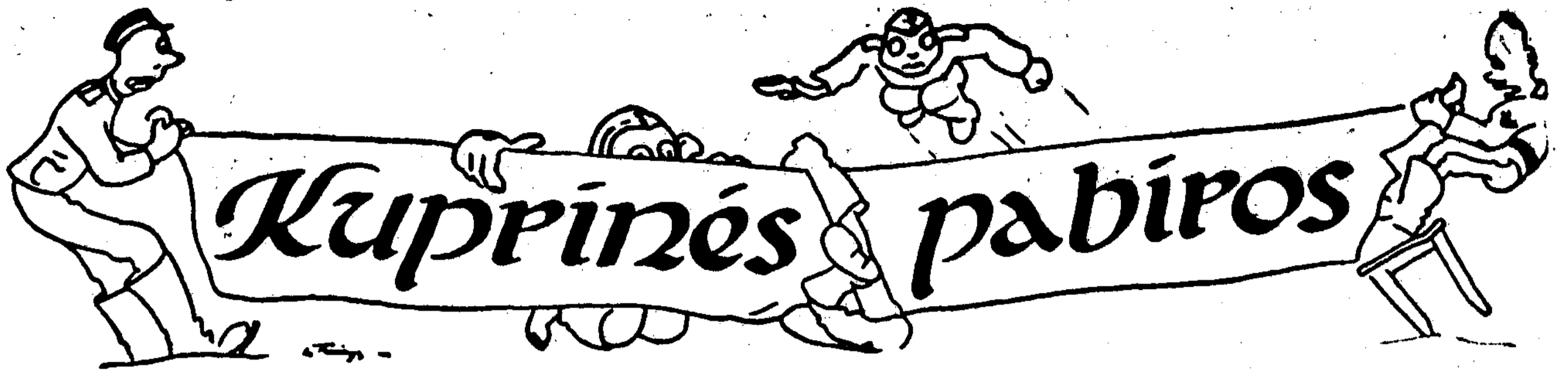
Tokie laivai, tinkamai juos patobulinus, galės turėti nemažą kariškos reikšmės. Jie labiausiai bus naudojami kariuomenės desantams skubiai iškelti į krantą. Taip pat panašūs laivai galės būti pritaikinti plaukti negiliais vandenis ir važiuoti klampiomis pelkėmis.

Lauko patranka paruošta lektavams šaudyti.

Pranešimas.

Vyriausiojo štabo viršininkui sutikus ir leidus, kovo 29 d. 18 val. Karininkų Ramovėje įvyks karininkų filatelistų pasitarimas. Numatoma išrinkti laikiną komitetą, kuris turės veikti, kol bus surašyti ir patvirtinti įstatai. Visi karininkai filatelistai kviečiami į tą pasitarimą atsilankyti.

Saulės daro.

— Sūneli, ką gi tu čia užsimanei padaryti?

— Taigi čia bus įrankis „saulėms“ daryti.

— Vaje, Tu Dieve, juk aš nieko čia nesuprantu?!

— Tėvai, žiūrėk, kariuomenė sūnelį išmokė ir saulės daryti...

— Koki čia saulė! Jis greičiau sprandą nususuks ir tos pačios nepamatys.

Apie Lukošių Bubiną.

Nors iš skausmo dreba kinkos,
Padainuosiu jums „gadziną“
Apie Bubiną Lukošių,
Kurs gyvenimą pralošė.
Mat, gyvenimas — ne košė —
Kur norėsi — nesukrėsi.
Bernas Bubinas Lukošius
Visad vaikšto atsilošęs.
Ar bažnyčion, ar į turgų —
Važinėja širmu žirgu.
Tikras „frantas“... geria, rūko,
O kai kalba, rodo „špukę“.
Mat, jis gavo šitą ydą
Įsisunkęs jau į midų.
Pas Kaiposių geradėją,
Kai vardadienį minėjo...
Ar kur reikia, ar nereikia
Visad juokias. Nesikeikia,
Visad linksmas, nusiteikęs,

Negirtuoklis. — Ko bereikia?..
Žodžiu, doras ir „pakarnas“,
Blizga gelumbėj, kaip varnas...
Ar koks balius, vakaruškos —
Jis nešoka be dainuškos.
Čia prie vieno, čia prie kito
Baladojas iki ryto.
Nors ir „šumnas“ — valdo pyktį,
Stengiasi visiems įtikti.
Rods, nežilas — pagyvenęs —
Tai tarytum „jaunas senis“.
Turi „vieko“ gerą „šmotą“.
Bet dar bernas, neženotas.
Stato „šerį“, dailiai puošias,
šypso. Vesti seniai ruošias.
O čia šešta... akys genda...
Iš pašonių kaulai lenda.
Visą valsčių „išmieravo“
Beieškodams „dalies savo“...
Nors ir „šumnas“ stato „činą“,
Mergos senberniu vadina.

Oi, gudruolės, tur būt, žino,
Kad Lukošius tur' „pirčyną“,
Nors ir diktas, nesudžiūvęs. —
Mat, kariuomenėj nebuves,
O kodėl — nesako, tyli —
Už tai mergos ir nemyli...
Visur lakstė, važinėjo —
Niekur laimės neregėjo:
Vienos peikė, kitos stūmė...
Nusispiovė ir įdūmė...
Mūs Lukošius į namus
Susimąstęs, neramus.
Eina tiesiai pas Mikėtą,
Spaudžia rankon šimtą litų
Kad prirodytų Brigitą.
Išsitiesęs žad' mylėti,
Dėl jos vargti ir kentėti.
Bet Brigita, nors kuprota,
Nosį riečia — mat, bagota.
— Man nereikia kelmo šmoto —
Sako — gausiu „išmuštruotą“...
Prašo senį Ištižimą
Duot geresnį patarimą.
— Et, dabar ne tie jau „čėsai“.
Tokius ima visi biesai...
Spiovė senis „ant dalyko“
Užsirisdams ant „pečnyko“.
Vėl važiavo... šunis lodė...
Bet visur duris parodė...
Visos mergos galvas kratė,
Kai Lukošius litrą... statė...
O dabar ant pečiaus vienas
Dribso per naktis ir dienas.
Na, įspėkit, jauni vyrai!
(Nesijuokit tiktai „ščyrai“...)
Kokie „cūdai“ čia įvyko,
Kad Lukošius vienas... liko.
O, ana, Stasys Bernotų
Vos pagrižo iš „saldotų“
Nesibastė nė po „svietą“ —
Gavo pačią, kaip nulieta...
Ir pasogos — ne vežimą
Jam suvarė į klojimą...
Nusipirko naują ūkį
Ir gyvena, kaip padūkęs...

A. Kaškauskas.

Iš kur kilo pasaulio kraštų vardai.

Europa. Žodis Europa kilo iš senovės asiriečių kalbos žodžio — „ereb“, kuris reiškia tamsumą, vakarų kraštą. Europa buvo pradėta žmonių tyrinėti iš pietų rytų pusės. Pirmiausia buvo ištirti Viduržemio jūros pakraščiai, vėliau Atlanto ir pagaliau Europos vidurys.

Azija. Šis žodis kilęs taip pat iš senovės asiriečių kalbos žodžio — „acu“, kuris reiškia įėjimą, aukštumą, rytų kraštą.

Afrika. Šio krašto vardas nežinomos kilmės. Pirmiau šiuo vardu tevadino Afrikos Viduržemio jūros pakraštį. Romėnai šį vardą išplėtė visam žemynui. Jau 600 metų prieš Kristaus gimimą šiaurės rytų Afrikos dalis buvo kultūringa.

Amerika. Vardas kilęs iš italų keliauninko Amerigo Vespucci pavardės. Jis pirmasai ištyrė Kolumbo atrastą naują žemę.

Australija. Tai reiškia terra australis — pietinė žemė.

Priešakolinis muziejus.

Kaune, Liaudies Namuose, yra L. K. Blaivybės d-jos laikomas muziejus. Visi darbai jame yra veikiančios prie L. K. Blaivybės d-jos narkotikų tyrimo laboratorijos. Yra davinių iš Lietuvos gyvenimo. Muziejuje yra paveikslai, diagramos, preparatai ne tik iš alkoholizmo srities, bet ir iš sveikatos, džiovos ir venerinių ligų. Muziejus atdaras sekmdieniais, antradieniais ir penktadieniais nuo 12-14 val.

Saugi vieta indėliams. Taupymo dėžutės, Visos bankinės operac.

Lietuvos Koperacijos Bankas

Kaunas, Laisvės alėja 62. (Savi namai) Tel. 104, 746, 922.

Vien tik ekonominiams sumetimais, neskaitant jau kitų, reikia viską „PARAMOS“ kooperatyvo pirktis. Jos švarios, gražios ir prekės labai higieniška gaminamos (kepukla) bei užlaikomos. 2

Geriausiai aprūpinsi save ir vaikus, pasidėdamas pinigus

ŪKIO BANKE
Turtas 15 milijonų litų. Moka aukštus nušimčius. Ūkio Banką rasi kiekviename apskr. mieste.

„Karys“
Jūsų draugas.
Tad ne tik skaitykit, bet ir **platinkit jį!**

**„MAISTO“
BENDROVĖ**

Kaune (Aleksote) prie Marijampolės pl.
Telef. 519, 999.

Savo fabrike turi įrengusi:

galvijų, kiaulių, smulkių galvijų ir paukščių skerdyklas su šaldytuvais, dešrų ir konservų fabriką. Prie skerdyklos gyvulių kiemas, kur pristatomi galvijai iš visos Lietuvos. Be to, turi įvairiose Kauno miesto dalyse 8 krautuves.

Bendrovė perka:
savo kieme ir visoje Lietuvoje kiaules, galvijus, veršius, avis, žąsis, pašarą.

Bendrovė parduoda:
dešras, kumpius, konservus, šviežią mėsą, plunksnas ir kit.

Bendrovės produktų sveikumas tikrai yra garantuotas, nes viskas prižiūrima valdžios veterinarijos gydytojų specialistų

Alkolinų gėrimų ir tabako įvežimas.

Per praeitų metų gruodžio mėn. iš užsienio į Lietuvą įvežta vynuogių ir vaisvynio už 23.600 litų, spirito dirbinių — 14.700 lt., tabako lapų, tabako, papirosų ir sigarų — 130.500 lt., apynių — 38.000 lt. Taigi per vieną mėnesį dūmais ir gaisrais į užsienį išleidome apie 206.800 litų; maždaug tiek išleidžiame kiekvieną mėnesį.

Didžiausios pasaulio bibliotekos.

Didžiausia pasaulyje biblioteka yra Paryžiuje. Ji turi 4.500.000 tomų knygų. Antroje ir trečioje vietoje yra dvi Petrapilio bibliotekos, turinčios kiekviena apie 4.000.000 t. knygų. Po jų eina Vašingtono biblioteka su 3.600.000 tomų knygų. Penktąją vietą užima vėl rusų Lenino biblioteka, turinti 3.500.000 knygų. Šeštąją vietą užima garsi Britų muziejaus biblioteka, turinti 3.100.000 tomų.

Jūrų ir vandenų gilumas.

Per paskutinius jūrų gilumo išmatavimus patirta, kad giliausias yra Didysis vandenynas (apie Marinių salas) 9 km. 630 metrų. Atlanto vandenyno gilumas 8 km. 840 metrų, Indijos — 6 km. 670 metrų, Viduržemio jūros — 4 km. 620 metrų, Juodosios jūros — 2 km. 670 metrų, Kaspijos jūros 1 km. 92 metrai. Tuo būdu Didžiajame vandenyne paskęstų didžiausias pasaulyje kalnas Everestas (Azijoje), kuris turi 8 km. 840 metrų aukščio.
J. Velička.

A. Arklis Kaunas, Vytauto prospektas 19 nr.
Priimu vyriškų rūbų užsakymus,
pagal paskutines Paryžiaus madas. Kainos prieinamos
Duodama išsimokėtina.

Pirkite ir vartokite muilą tik
su ženklu

„Saulė“
Akc. B-vė „Š. Visliekis“
Kaunas,
Jonavos g. 36 nr.
tel. 1005. Įst. 1853 m.

G. LANDMANO
baldų krautuvė
Kaunas, Ugniagesių g. 19 nr.
Telef. 21-46.

Didelis pasirinkimas įvairių
pirmaklasinių baldų. Kainos
prieinamos ir duodama iš-
simokėtina.

Jeigu nori būti „Rūtelė“
skaisti ir graži, tai
vartok tik muilą „Florance“, Kaunas.

Gerb. karių dėmesiui!!!

Pranešama, kad „Komerција“ Šančiuose, Juozapav. pr. 10 nr. (kino salė „Saturn“) naujai įsteigta lietuviška parduotuvė, kurioj galima gauti, pigia kaina, geros rūšies: patefonų, dviračių, gitarų, mandolinių, smuikų ir kitų muzikos instrumentų ir jiems reikmenų. Duodama ir išsimokėtina. Prie krautuovės veikia dirbtuvė, kurioj yra taisomi muzikos instrumentai ir dviračiai. Darbas atliekamas sąžiningai ir nebrangiai.

Visi išdirbiniai 1928 metų Žemės Ūkio Parodoje apdovanoti aukso medaliu. Aptverkite sodybas, daržus, paukštines ir t. t. cinkuotais vieliniais tinklais. Jie stiprūs, pigūs ir gražūs. Didumai pagal užsakymą. Cinkuota spigluota viela. Cinkuota viela ir metalo audiniai.

„Livėla“ Akc. B-vė.
Kaunas, Jonavos g-vė 78 nr. Tel. 796 nr.
Miesto kontora: Kanto g-vė 10 nr. Tel. 406 nr.

I. Paškauskas, siuvėjas
Mickovičiaus g-vė 26. Telef. 22-13.
Buv. Laisvės alėja 36 nr.

Priimu užsakymus kariškiems ir civilinėms rūbams. Darbas atliekamas pagal paskutinę madą. Kainos prieinamos
Duodama išsimokėtina.